

Yliopistot 2006

Vuosikertomus

Opetusministeriön julkaisuja 2007:17

Yliopistot 2006

Vuosikertomus

Opetusministeriön julkaisuja 2007:17

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

Opetusministeriö

Koulutus- ja tiedepolitiikan osasto

PL 29, 00023 Valtioneuvosto

<http://www.minedu.fi>

<http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut>

Toimittajat: Jukka Haapamäki, Ulla Mäkeläinen, Kirsi Hiltunen ja Terhi Nokkala

Ulkoasu: Petteri Lehtinen / Station Mir Oy

Painotyö: Yliopistopaino, Helsinki, 2007

ISBN: 978-952-485-370-5

ISBN: 978-952-485-371-2 (pdf)

ISSN: 1458-8110

Opetusministeriön julkaisuja 2007:17

Sisältö

Vuosi 2006	4
Yliopistolaitos vuonna 2006	6
Yhteiskunnallista vaikuttavuutta kuvaavia tunnuslukuja	6
Tavoitteet	8
Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman 2003-2008 painopisteet	8
Yliopistojen koulutuksessa ja tutkimuksessa painopisteitä ovat lisäksi mm.	8
Yliopistolaitokselle asetetut yhteiset tavoitteet	9
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	9
Toiminnallinen tuloksellisuus	9
Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	9
Määrälliset tavoitteet	9
Voimavarat	10
Yliopistojen laatu ja laadunvarmistus	11
Suomalaiset yliopistot kansainvälisessä vertailussa	13
Opiskelijajavalinnat ja peruskoulutus	14
Opiskelijajavalintoja uudistettiin	14
Tutkintouudistus tuli voimaan	15
Verkko-opetusta vahvistettiin	16
Tutkintojen määrä kasvoi	16
Tieteellinen jatkokoulutus	17
Tutkijankoulutusta arvioitiin ja kehitettiin	17
Tohtorintutkintojen määrä	17
Tutkimus	18
Tutkimusrahoitus kehittyi myönteisesti	18
Tutkimusjärjestelmää kehitettiin ja arvioitiin	20
Avoin yliopisto-opetus, täydennyskoulutus ja elinikäinen oppiminen	22
Avoimen yliopiston ja täydennyskoulutuksen opiskelijamäärät laskivat	22
Aiemmin opitun tunnustamista ja elinikäistä oppimista tuettiin	22
Ohjausjärjestelmä ja rakenteellinen kehittäminen	23
Lainsäädännön uudistaminen	23
Tutkimuksen ja opetuksen perusedellytysten vahvistaminen	23
Uusia ja peruskorjattuja yliopistorakennuksia otettiin käyttöön ennätysmäärä	24
Yliopistojen uusi palkkausjärjestelmä otettiin käyttöön	24
Koulutusta ja koulutusrakenteita kehitettiin vastaamaan yhteiskunnan tarpeisiin	24
Kansainvälinen ja eurooppalainen yhteistyö	26
Kansainvälistä kilpailukykyä ja yhteistyötä vahvistettiin	26
Kansainvälinen vaihto jatkui vilkkaana	27
Yhteiskunnallinen palvelutehtävä	28
Osaamisen siirtäminen	28
Alueellinen vaikuttavuus	28
Työllistyminen	29
Tilastot	29
Yhteystietoja	36

Vuosi 2006

Suomen yliopistot olivat vuonna 2006 vilkkaan julkisen keskustelun, suurten sisäisten muutosten ja oman toiminnan kehittämisen kohteina. Yliopistoissa jatkui aktiivisesti useita uudistusprojekteja kuten tutkintouudistus, henkilökohtaisten opintosuoritusten käyttöönotto, uuden palkkausjärjestelmän soveltaminen ja laadunvarmistuksen kehittäminen. Näiden tavoitteena on yliopistojen laadun ja toiminnan sisällön kehittäminen vastaamaan entistä paremmin muuttuvia tarpeita ja monia opetuksen ja tutkimuksen haasteita.

Opetusministeri Antti Kalliomäki julkisti 8.3.2006 ”Korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen periaatteet”. Sen tavoitteena on toiminnan laadun ja tehokkuuden lisääminen, julkisen tutkimusjärjestelmän toimivuuden parantaminen, kansainvälistyminen ja osaltaan valtion hallinnon tuottavuusohjelman toteuttaminen. Rakenteellisen kehittämisen linjaukset ovat opetusministeriön osalta Valtioneuvoston keväällä 2005 tekemän ”Suomen julkisen järjestelmän rakenteellisesta kehittämisestä” koskevan periaatepäätöksen toteuttamista.

Yliopistoissa tehtiin runsaasti suunnitelmia ja toimenpiteitä rakenteellisen kehittämisen linjausten mukaan. Opetusministeriöön toimitettiin elokuun loppuun 2006 mennessä noin 200 hanke-esitystä, joista 50 hankkeelle osoitettiin erityistä lisärahoitusta toimeenpanoa varten. Näiden lisäksi käynnistettiin 3 merkittävää kokonaista yliopistojen yhteenliittymiin tähtäävää kärkihanketta Joensuun ja Kuopion, Turun yliopiston ja kaupparkeakoulun sekä pääkaupunkiseudun Teknillisen korkeakoulun, Helsingin kaupparkeakoulun ja Taideteollisen korkeakoulun osalta.

Vuoden 2006 aikana toteutettiin selvitysmiesten Niilo Jääskisen ja Jorma Rantasen toimesta selvitys Yliopistojen taloudellisen ja hallinnollisen aseman uudistamisesta. Selvitysmiesten keväällä 2006 asettaman väliraportin

perusteella toteutettiin yliopistolain muutos, joka sallii kaikille yliopistoille budjettitalouden ulkopuolisen rahastotalouden. Vuoden 2007 alusta kaikki yliopistot ovat tässä suhteessa nyt samassa asemassa kuin Helsingin yliopisto ja Åbo Akademi ovat jo perinteisesti olleet.

Vuoden aikana uusittiin ja laajennettiin uuden tutkintorakenteen toimeenpanoon liittyvä opetusministeriön asetus yliopistojen maisteriohjelmista. Maisteriohjelmat merkitsevät erityisesti englanninkielisten ja monitieteisten opintokokonaisuuksien lisääntymistä koulutustarjonnassa. Myös Kansalliskirjaston asemaa koskenut yliopistolain muutos toteutettiin. Eduskunta hyväksyi myös lain yliopistoissa tehtävistä keksinnöistä, laki tulee vaikuttamaan yliopistojen toimintaan keksintöjen käytössä ja hyödyntämisessä.

Euroopan Unionissa oli Suomen puheenjohtajuuskaudella vahvasti esillä yliopistojen modernisaatio, yliopistojen rooli innovaatiopolitiikassa sekä eurooppalaisen tutkimusalueen uudet rahoitusinstrumentit. Eurooppalaiset linjaukset tukevat Suomen toteuttamaa yliopistopoliittista linjaa.

Suomen Tiede- ja teknologianeuvosto hyväksyi kesällä 2006 linjauksen Tiede, teknologia ja innovaatiot. Siinä esitetään Suomen korkeaan osaamiseen perustuvan strategian jatkamista, yliopistojen ja tieteen voimavarojen tuntuvaa lisäämistä sekä uusia tutkimuksen edistämisen malleja, strategisen huippuosaamisen keskittymiä ja infrastruktuurirahoituksen kansallista järjestelmää. Näiden uusien arvostusten suunnittelu on käynnistynyt.

Vuosi 2006 oli tulossopimuskauden 2004 - 2006 viimeinen vuosi. Yliopistot saavuttivat tulossopimuskauden tavoitteet pääosin hyvin. Yliopistoissa suoritettiin v. 2006 yhteensä 13 128 ylempää korkeakoulututkintoa, mikä on enemmän kuin koskaan aikaisemmin. Toteutuma on koko yliopistolaitoksessa hyvin tavoitteen tuntumassa,

93 %. Tohtoritutkintoja suoritettiin 1 409, mikä on lähellä edellisen vuoden ennätysmäärää ja 97 % yhteisestä tavoitteesta. Voi todeta, että tutkintotavoitteet ovat olleet hyvin oikealla tasolla, realistiset, mutta kaikille haasteelliset.

Kansainvälinen yhteistyö eteni edelleen vuoden aikana. Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä oli 5 434, mikä on 10 % enemmän kuin edellisenä vuotena. Myös opiskelijavaihto kasvoi, niin että Suomeen saapui opiskelemaan 4 875 yliopisto-opiskelijaa ja 4 683 suomalaista yliopisto-opiskelijaa lähti vaihtoon ulkomaille. Suomalaiset yliopistot ovat entistä houkuttelevampia opiskelupaikkoja.

Yliopistojen tulosoehjausta kehitettiin uudelle tulosopimuskaudelle 2007 - 2009. Tulosoehjausta kehitetään strategisempaan suuntaan, tutkimuksen rahoituskriteereitä monipuolistettiin ja laadun ja tuloksellisuuden palkitsevuutta vahvistettiin. Tulosoehjauksen kehittämislinjaukset päätettiin yhdessä yliopistojen edustajista muodostuneen, yksimielisen työryhmän ehdotuksen pohjalta.

Kevään tulosneuvotteluihin otettiin käyttöön uudistunut, interaktiivinen KOTA-tietojärjestelmä, joka merkitsi

huomattavan laajaa sähköisen asioinnin käyttöönottoa. Opetusministeriön tilinpäätöskannanotto annettiin kesäkuussa 2006. Tilinpäätöskannanottoa ja yliopistojen siinä saamaa palautetta edellisen vuoden toiminnasta kehitettiin tilinpäätöstä ja tulosoehjausta koskevien valtionhallinnon kehittämistavoitteiden mukaisesti.

Suomen yliopistojen kehittämisessä painopiste on ollut toiminnan laadun, kansainvälisyyden ja tehokkuuden edelleen parantamisessa. Vakaan julkisen rahoituksen kehityksen on taannut vuonna 2006 voimassa ollut korkeakoulutuksen kehittämisestä annetun lain säännös, joka takaa toimintamenomäärärahojen kasvamisen vähintään 20 miljoonaa euroa vuosittain palkankorotusten kustannusvaikutusten lisäksi. Rakenteellisen kehittämisen kautta on tarkoitus tukea laadun parantamista kokoamalla olemassa olevia resursseja yhteen ja suuntaamalla niitä uudelleen yliopistojen painoaloille ja uusiin tarpeisiin. Suomalaisten yliopistojen aseman vahvistuminen näyttäisi olevan mahdollista yliopistojen myönteisen sisäisen kehityksen myötä sekä suunniteltujen tutkimusedellytyksiä vahvistavien toimien toteutuessa.

Helsingissä 27 päivänä helmikuuta 2007

Markku Mattila
Opetusministeriö
Yliopistoyksikön johtaja

Yliopistolaitos vuonna 2006

Yliopistot

Monitieteisiä yliopistoja 10
Muita tiedeyliopistoja 6
Taideyliopistoja 4

Opiskelijat

Uusia opiskelijoita 20 150
Uusia opiskelijoita suhteessa ikäluokkaan
(18-20-vuotiaat) 32,0 %
Läsnä olevia perustutkinto-opiskelijoita 137 500
Läsnä olevia jatko-opiskelijoita 20 400
Läsnä olevia opiskelijoita yhteensä 160 400

Tutkinnot

Alempia korkeakoulututkintoja 3 800
Ylempiä korkeakoulututkintoja 13 100
Lisensiaatin tutkintoja 490
Tohtorin tutkintoja 1 410

Henkilökunta

Opetushenkilökuntaa budjettivaroin 7 880
Opetushenkilökuntaa ulkopuolisin varoin 530
Tutkimushenkilökuntaa budjettivaroin 1 200
Tutkimushenkilökuntaa ulkopuolisin varoin 5 140
Tutkijakoulujen tutkijaopiskelijoita budjettivaroin 1 190
Tutkijakoulujen tutkijaopiskelijoita ulkopuolisin varoin 570
Muuta henkilökuntaa budjettivaroin 9610
Muuta henkilökuntaa ulkopuolisin varoin 4 600

Rahoitus

Budjettirahoitus ja rakentamisinvestoinnit 1 317 milj. euroa
Täydentävä rahoitus 698 milj. euroa
Budjettirahoituksen osuus BKT:stä 0,75 %

Rahoituspäätökset:

Suomen Akatemian rahoitus yliopistoille 126 milj. euroa
Teknologian kehittämiskeskuksen (Tekes) rahoitus yliopistoille 87 milj. euroa

Tilat

Tilat (1 000 hyötyneliömetriä) 2 076

Avoin yliopisto-opetus

Opiskelijoita 74 000

Täydennyskoulutus

Opiskelijoita 89 000

Tunnuslukuja vuonna 2006*

Uusia opiskelijoita opettajaa kohden 2,6
Läsnä olevia perustutkinto-opiskelijoita opettajaa kohden 17,4
Ylempiä korkeakoulututkintoja opettajaa kohden 1,7
Tohtorintutkintoja professoria kohden 0,6
Budjettirahoitteiset menot (ilman tilakustannuksia) läsnä olevaa opiskelijaa kohden 6 514 euroa

*Suhteutettuna budjettivaroin palkattuihin

Yhteiskunnallista vaikuttavuutta kuvaavia tunnuslukuja

Työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen (2004 valmistuneiden tilanne 2005 lopussa):

- 92,2 % ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneista (edellisenä vuonna 92,3 %)
- 88,9 % tohtorin tutkinnon suorittaneista (edellisenä vuonna 91,1 %)

Opintoihin sijoittuminen:

- keskimäärin 38 % (2006) paikan vastaanottaneista oli samana vuonna ylioppilastutkinnon suorittaneita

Yliopistokoulutuksen keskeyttäminen:

- alemman tai ylemmän korkeakoulututkintoa suoritta vista opiskelijoista (2005) 5,4 % keskeytti opintonsa yliopistossa
- alemman tai ylemmän korkeakoulututkintoa suoritta vista opiskelijoista (2005) 4,7 % keskeytti opintonsa yliopistossa eikä jatkanut opintojaan muilla koulutus-sektoreilla

Yliopistot

Helsingin yliopisto
Joensuun yliopisto
Jyväskylän yliopisto
Kuopion yliopisto
Lapin yliopisto
Oulun yliopisto
Tampereen yliopisto
Turun yliopisto
Vaasan yliopisto
Åbo Akademi
Lappeenrannan teknillinen yliopisto
Tampereen teknillinen yliopisto
Teknillinen korkeakoulu
Helsingin kauppakorkeakoulu
Svenska handelshögskolan
Turun kauppakorkeakoulu
Kuvataideakatemia
Sibelius-Akatemia
Taideteollinen korkeakoulu
Teatterikorkeakoulu

Tavoitteet

Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman 2003-2008 painopisteet

- koulutuksen perusturvan toteutumisen varmistaminen
- koulutuksen laadun ja vaikuttavuuden parantaminen
- koulutusjärjestelmän tehokkuuden parantaminen
- koulutuksen läpäisyn tehostaminen
- koulutuksen ja työelämän vuorovaikutuksen lisääminen
- lasten ja nuorten tukeminen
- aikuisten koulutusmahdollisuuksien edistäminen
- tutkimustoiminnan vahvistaminen
- opetuksen ja oppimisympäristöjen kehittäminen
- kansainvälisen yhteistyön edistäminen
- tasa-arvon edistäminen ja syrjäytymisen estäminen sekä
- maahanmuuttajien koulutuksen edistäminen

Yliopistojen koulutuksessa ja tutkimuksessa painopisteitä ovat lisäksi mm.

- tutkintorakenteen uudistaminen ja opetuksen kehittäminen
- opiskelijavalintojen kehittäminen
- alueellisen vaikuttavuuden parantaminen
- koulutuksen laadun ja laatujärjestelmien kehittäminen
- koulutuksen ja tieteen kansainvälistymisen edistäminen
- tutkijakoulutuksen vahvistaminen
- tutkimustoiminnan laadun ja vaikuttavuuden arvioinnin kehittäminen.

Yliopistolaitokselle asetetut yhteiset tavoitteet

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Yliopistojen merkitys korostuu kansallisessa ja alueellisessa innovaatiojärjestelmässä sekä kulttuurin, kilpailukykyimme ja hyvinvointimme kehittämisessä. Tämä edellyttää yliopistojen kansainvälistymisen sekä tutkimus- ja innovaatiotoiminnan edellytysten kehittämistä.

Tavoitteena on toiminnan korkea kansainvälinen taso ja laatu. Tavoitteena on turvata korkeasti koulutetun työvoiman ja tutkijakunnan saatavuus. Yliopistokoulutuksen ja -tutkimusten sisältöä kehitetään paremmin yhteiskunnan muuttuvia tarpeita vastaaviksi määrällisesti ja laadullisesti.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Yliopistot lisäävät kansainvälistä yhteistyötä ja verkostoitumista erityisesti tutkimuksen alueella. Yliopistot lisäävät vieraskielistä opetusta ja ulkomaisten opiskelijoiden sekä opetus- ja tutkimushenkilöstön rekrytointia. Perustutkimusta suorittavista 5 400 käy vuoden aikana ulkomailla opiskelemaan yli 3 kk jakson.

Yliopistot kehittävät opintoprosessien laatua tehostamalla opintojen suunnittelua, ohjausta ja opintojen etenemisen seurantaa. Työelämässä toimiville kehitetään täydennyskoulutusta, soveltuvaa tutkintoon johtavaa koulutusta ja avoimen yliopisto-opetuksen tarjontaa.

Yliopistot kehittävät yhteyksiään muuhun yhteiskuntaan ja elinkeinoelämään tehostamalla liiketoimintaosastamistaan, innovaatiopalvelujaan sekä tutkimustulosten kaupallista hyödyntämistä muun muassa yliopistoyhtiöiden tarjoamien mahdollisuuksien avulla. Yliopistojen alueellista vaikuttavuutta vahvistetaan verkostoitumalla ja lisäämällä vuorovaikutusta alueiden keskeisten toimijoiden kanssa.

Yliopistot jatkavat sisäisten rakenteidensa ja toimintatapojensa kehittämistä profiloitumalla painoalojensa vahvistamiseksi ja laajentavat toimintansa rahoitus pohjaa suoran budjettirahoituksen lisäksi hankkimallaan täydentävällä rahoituksella. Yliopistojen täydentävän rahoituksen osuus on vähintään 36 prosenttia kokonaisrahoituksesta. Täydentävän rahoituksen tulee tukea yliopistojen perustehtäviä ja niihin liittyviä tavoitteita.

Yliopistojen toimintoja kehittämällä yliopistokoulutuksen aloittamisikä ja tutkinnon suorittamisikä laskee, koulutuksen läpäisy nousee ja keskeyttäminen vähenee.

Kaikilla koulutusaloilla vähintään 75 prosenttia aloitaneista opiskelijoista suorittaa ylemmän korkeakoulututkinnon tavoiteajassa.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Yliopistot kehittävät työyhteisöään siten, että niiden kilpailukyky työnantajina paranee ja henkilöstön työkyky ja -tyytyväisyys lisääntyvät. Yliopistot edistävät tasa-arvoisen työ- ja tiedeyhteisön kehittymistä.

Määrälliset tavoitteet

Yliopistojen uusien opiskelijoiden määrä pidetään vuoden 2003 tasolla siten, että vuosittain otetaan erillisvalinnat mukaan lukien 22 500 uutta opiskelijaa. Avoimen yliopisto-opetuksen väylän kautta tutkinto-opiskeluun siirtyvien tavoite on vuosittain 1 240 opiskelijaa.

Tavoitteena oli, että vuosina 2004-2006 yliopistoissa suoritetaan keskimäärin 14 064 ylemmää korkeakoulututkimusta ja 1 450 tohtorin tutkintoa. Perustutkimusta suorittavista opiskelee ulkomailla vuosittain yli kolmen kuukauden jakson 5 415 opiskelijaa. Avoimen yliopisto-

opetuksen tavoite on vuosittain 20 000 laskennallista kokovuotista opiskelijapaikkaa.

Voimavarat

Valtion budjetissa osoitettiin yliopistoille toimintamenoina 1,26 miljardia euroa. Yliopistojen perusrahoituksen taso säilytettiin ja lisärahoitusta kohdennettiin valtakunnallisiin kehittämishankkeisiin kuten tietoyhteiskunta-hankkeisiin, oppimisprosessien ja opiskeluympäristöjen kehittämiseen sekä tutkimusedellytysten parantamiseen. Korkeakoulujen kehittämislain mukaisesti vuonna 2006 yliopistolaitoksen toimintamäärärahat kasvoivat 20 milj. euroa palkankorotusten kustannusvaikutusten lisäksi. Yliopistojen toimintamenot lisääntyivät kokonaisuudessaan 32,3 milj. euroa.

Yliopistot laajensivat rahoituspohjaa suoran budjettirahoituksen lisäksi hankkimalla täydentävää rahoitusta 698 milj. euroa. Täydentävä rahoitus muodostuu merkittävilta osiltaan kansallisesti kilpaillusta tutkimusrahoituksesta sekä yhteisrahoitteisesta toiminnasta, maksullisesta toiminnasta, lahjoituksista sekä sponsorirahoituksesta.

Yliopistojen laatu ja laadunvarmistus

Kansainvälinen yliopistojen laadunvarmistusta koskeva Bologna-yhteistyö jatkui.

Yliopistojen laadunvarmistusjärjestelmiä ja niiden kansainvälistä vertailtavuutta kehitettiin siten, että yliopistojen sisäiset laadunvarmistusjärjestelmät täyttivät eurooppalaiset vaatimukset vuoteen 2007 mennessä. Yliopistojen laadunvarmistusjärjestelmien kehittämistä jatkettiin yhteistyössä yliopistojen ja Korkeakoulujen arviointineuvoston kanssa.

Korkeakoulujen laadunvarmistusjärjestelmien auditointi eteni vuonna 2006. Korkeakoulujen arviointineuvosto laati auditoinnin toteutusta varten auditointikäsikirjan, jossa on esitelty auditoinnin tausta, tavoitteet ja kohteet sekä käytettävät menetelmät, auditointiin hakeutumisen periaatteet ja auditoinnin seuraamukset. Vuonna 2006 ilmestyi Kuopion yliopiston laadunvarmistusjärjestelmän auditointi ja käynnistettiin Svenska handelshögskolanin ja Tampereen teknillisen yliopiston auditoinnit. Korkeakoulujen arviointineuvoston aloitteesta toteutettiin kaksi seuranta-arviointia, jotka perustuvat aikaisemmille arvioinneille (aikaisemman arvioinnin valmistumisvuosi suluissa): Media- ja viestintäalan seuranta (2002) sekä avoimen yliopiston arvioinnin seuranta (2002). Tohtorikoulutuksen kansainvälinen arviointi valmistui ja arviointiraportti julkaistiin tammikuussa 2006. Arviointien tuloksia hyödynnettiin yliopistojen toiminnan kehittämisessä.

Laadunvarmistuksessa paneuduttiin erityisesti oppimisprosessiin ja opiskelijan rooliin. Korkeakoulujen arviointineuvoston kanssa yhteistyössä toteutettiin useita tähän tematiikkaan liittyviä arviointeja, joissa tarkasteltiin muun muassa opiskelijan roolia opetuksen laadunvarvioinnissa, verkko-opintojen mitoitusta, yliopistojen opetussuunnitelmaprosesseja, sekä toteutettiin Lapin yliopiston, Lappeenrannan teknillisen yliopiston ja Vaasan yliopiston opetuksen kehittämistoiminnan vaikuttavuuden benchmarking-arviointi. Lisäksi valittiin koulutuksen laatuyksiköt, aikuiskoulutuksen laatuylipistot ja taiteellisen toiminnan laatuyksiköt vuosille 2007-2009.

Koulutuksen arviointijärjestelmän kehittämistyöryhmä jatkoi vuoden 2005 lopulla aloittamaansa työtä. Kehittämistyöryhmän tarkoituksena on arvioida koulutuksen arviointijärjestelmän nykytila koko koulutusjär-

jestelmän laajuudelta sekä tehdä ehdotus koulutuksen ulkopuolisen arvioinnin organisoinnista. Kehittämistyöryhmä jatkaa työtään maaliskuun 2007 loppuun.

Vuonna 2006 valmistui OECD:n tekemä suomalaisen korkeakoulujärjestelmän maa-arviointi, jossa todettiin suomalaisen korkeakoulujärjestelmän olevan vahva ja muodostavan hyvän pohjan tulevaisuuden haasteille. Keskustelu Suomen osalta annettujen arvioinnin suositusten toimeenpanosta käynnistyi. Vuonna 2006 valmistui myös OECD:n korkeakoulujen aluevaikutuksia selvittänyt 12 maan maa-arviointi, johon Suomesta osallistuivat Jyväskylän yliopisto ja Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Korkeakoulujen arviointineuvoston nimeämät koulutuksen laatuyksiköt olivat:

Helsingin yliopisto:

- Slavistiikan ja baltologian laitos
- Suomen kielen laitos
- Yleisen valtio-opin laitos

Joensuun yliopisto:

- Metsätieteellinen tiedekunta

Jyväskylän yliopisto:

- Chydenius-Instituutti, luokanopettajien aikuiskoulutus
- Fysiikan laitos

Kuopion yliopisto:

- Lääketieteen koulutusohjelma

Oulun yliopisto:

- Biologian laitos
- Hammaslääketieteen laitos
- Prosessi- ja ympäristötekniikan osasto

Tampereen yliopisto:

- Historiatieteen laitos

Turun yliopisto:

- Oikeustieteellinen tiedekunta
- Psykonet (mukana Helsingin, Joensuun, Jyväskylän, Tampereen yliopistot sekä Åbo Akademi)

Vaasan yliopisto:

- Johtamisen laitos

Lappeenrannan teknillinen yliopisto:

- Tuotantotalouden osasto

Teknillinen korkeakoulu:

- Tietojenkäsittelyn perusopetus

Svenska handelshögskolan:

- Huvudämnet företagsledning och organisation

Sibelius-Akatemia:

- Kansanmusiikin osasto

Taideteollinen korkeakoulu:

- Medialaboratorio

Teatterikorkeakoulu:

- Valo- ja äänisuunnittelun laitos

**Taiteen keskustoimikunnan nimeämät
taiteellisen toiminnan huippuyksiköt olivat:**

Tampereen yliopisto:

- Näyttelijätyön laitos

Taideteollinen korkeakoulu:

- Tila- ja kalustesuunnittelun osasto

Kuvataideakatemia:

- Tila-aikataiteen osasto

**Korkeakoulujen arviointineuvoston nimeämät
aikuiskoulutuksen laatuylöpistot olivat:**

Helsingin yliopisto

Jyväskylän yliopisto

Oulun yliopisto

Vaasan yliopisto

Taideteollinen korkeakoulu

Suomalaiset yliopistot kansainvälisessä vertailussa

Eri maiden yliopistojen keskinäinen vertailu on haasteellista, koska yliopistojärjestelmät eri maissa ovat heterogeenisiä akateemisen työn ja yliopistohallinnon muodostamia kokonaisuuksia.

Kansainvälisissä yliopistojen välisissä vertailuissa käytetään erilaisia kriteerejä. Kaksi laajaa julkisuutta saanutta vertailua, Shanghain Jiao Tong yliopiston sekä The Times lehden Higher Education Supplementin (THES) tekemät listat perustuvat pääosin tutkimuksen tason mittaamiseen erilaisten kvantitatiivisten mittareiden kautta. Esimerkiksi THESin vuoden 2006 listalla Suomesta kuusi yliopistoa on Euroopan 200 parhaan yliopiston joukossa.

Suomalaiset yliopistot ovat jäseninä useissa kansainvälisissä yliopistoverkostoissa. Helsingin yliopisto on Euroopan tutkimusyliopistojen liiton LERU:n jäsen. Turun yliopisto ja Åbo Akademi ovat jäseninä eurooppalaisten merkittävän aseman saavuttaneiden vanhojen yliopistojen Coimbra-ryhmässä. Näiden ryhmien lisäksi yliopistot ovat jäseninä alueellisissa ja tieteenalapohjaisissa verkostoissa.

Yksittäiset yliopistot ovat myös arvioittaneet omia tutkimusjärjestelmiään kansainvälisillä arviointiryhmillä. Helsingin yliopisto on suorittanut tutkimuksensa

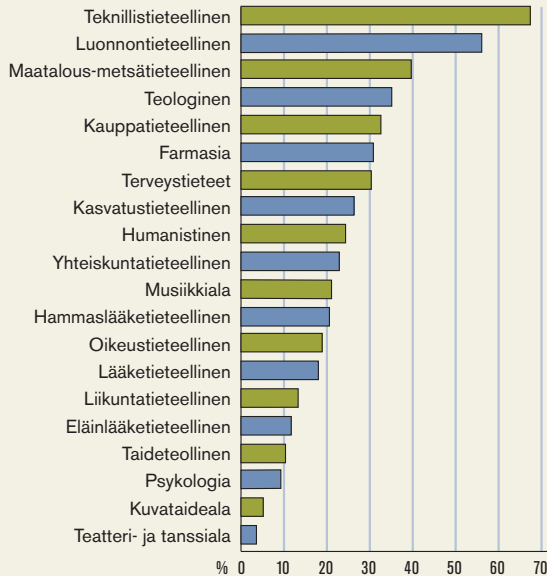
kokonaisarvioinnin vuosina 1999 ja 2005, Kuopion yliopisto vuonna 2000, Tampereen yliopisto vuonna 2004 ja Jyväskylän yliopisto vuonna 2005. Oulun yliopiston tutkimusjärjestelmän arviointi tehdään vuoden 2007 aikana. Tehdyissä arvioinneissa kunkin yliopistojen tutkimusjärjestelmät on arvioitu kansainvälisesti korkeatasoisiksi.

OECD:n tuoreessa Suomen korkeakoulutusjärjestelmän maaraportissa mainitaan Suomen korkeakoulupolitiikan vahvuuksina määrätietoisuus ja korkeakoulujärjestelmän jäsentyneisyys, toimiva dualijärjestelmä ja hyvä opintotuki. Kehittämistä vaativat korkeakoulujärjestelmän jäykkyys, rahoituskäytännöt, rahoitustaso ja kansainvälistyminen. Suomen nykyinen korkeakoulujärjestelmä tarjoaa vahvan pohjan tulevaisuuden kehittämistyölle.

Bolognan prosessin mukainen kaksiportainen perustutkintojärjestelmä ja samaan aikaan käyttöön otettu ECTS - opintopistejärjestelmä helpottaa suomalaisten tutkintojen vertailtavuutta Euroopassa. Bolognan prosessin tavoitteena on synnyttää yhteinen eurooppalainen korkeakoulutusalue 2010 mennessä. Tarkoituksena on lisätä eurooppalaisen korkeakoulutuksen kilpailukykyä ja vetovoimaa muihin maanosiin verrattuna.

Opiskelijavalinnat ja peruskoulutus

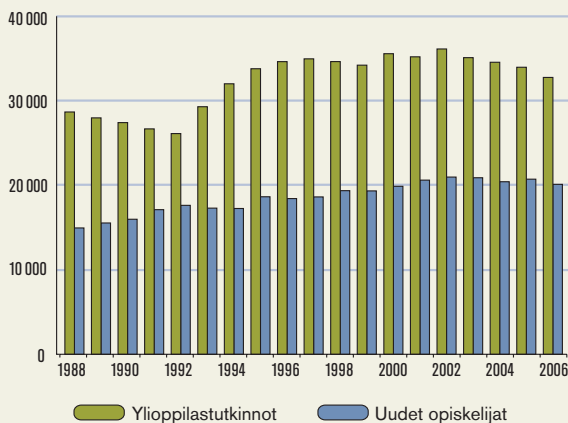
Kaavio 1 Opiskelijavalinnat 2006.
Hyväksyttyjen osuus hakeneista aloittain *

* Kukin hakija on huomiotu koulutusallalla vain kerran, henkilö voi esiintyä eri koulutusaloilla useammin kuin kerran.

Lähde: Opetushallitus

Kaavio 2 Vuosina 1988–2006 suoritettujen ylioppilastutkinnon ja kaikki uudet yliopisto-opiskelijat

Lähde: KOTA, Tilastokeskus ja Ylioppilastutkintolautakunta

Opiskelijavalintoja uudistettiin

Yliopistojen opiskelijavalintojen kehittämisen tavoitteena on opintoihin sijoittumisen tehostaminen. Valintojen kehittämisessä keskeisimpiä toimenpiteitä ovat muun muassa valintakokeiden keventäminen, pisteytysjärjestelmien yhtenäistäminen, todistusvalintojen lisääminen, valintayksiköiden karsiminen ja valintayhteistyön lisääminen. Opetusministeriö osoitti hankerahoitusta opiskelijavalintojen kehittämishankkeisiin.

Yliopistot toteuttivat yhteisvalintaa muun muassa biologian alalla, diplomi-insinööri- ja arkkitehtikoulutuksessa, englannin kielessä, kauppätieteissä, kasvatustieteissä ja tietojenkäsittelytieteissä. Valintayhteistyötä tehtiin esimerkiksi ympäristötieteissä ja matemaattisissa aineissa sekä psykologian ja sosiaalityön aloilla. Valintayhteistyön mahdollisuutta tutkittiin yhteiskuntatieteellisellä alalla.

Opintoihin sijoittumista edistetään siten, että samana vuonna toisen asteen koulutuksen päättäneiden osuus uusista opiskelijoista olisi vuoden 2006 loppuun mennessä 50 % ja vuoden 2008 loppuun mennessä 55 %. Kertomusvuonna ns. uusien ylioppilaiden osuus opiskelupaikan vastaanottaneista oli keskimäärin 38 %. Koulutuslakohtaisesti vaihtelut olivat suuria, parhaiten tavoite saavutettiin teknillistieteellisellä ja luonnontieteellisellä koulutusallalla.

Yliopistojen yhteishakujärjestelmän toteuttaminen käynnistettiin vuonna 2006. Tavoitteena on, että yhteishakujärjestelmä otetaan käyttöön kahdessa vaiheessa; sähköisen haun sisältävä vaihe lukuvuoden 2008-2009 valinnoista alkaen ja koko yhteishakujärjestelmä vuoden 2010-2011 valinnoista alkaen.

Helsingin yliopisto koordinoi 15 yliopiston yhteistä International Admissions Service (IAS) -hanketta. IAS tarjoaa tukipalveluita kansainvälisten opiskelijoiden rekrytoimiseksi suomalaisiin yliopistoihin.

Yliopistoihin jätettiin yli 158 700 hakemusta (KOTA). Hakijamääränä tämä tarkoittaa 56 200 hakijaa (HAREK). Valintakokeisiin osallistui 88 400 hakijaa, joista hyväksyttiin 27 600. Hyväksytyistä 56,3 % oli naisia. Syksyllä 2006 opintonsa aloitti lähes 18 400 uutta

opiskelijaa. Yliopistoista opiskelupaikan vastaanottaneista opiskelijoista 34 % oli 19-vuotiaita tai nuorempia.

Tutkintouudistus tuli voimaan

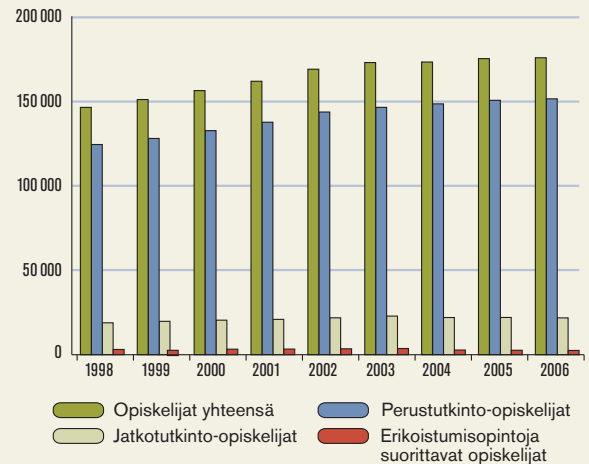
Yliopistot ovat siirtyneet 1.8.2005 lähtien toteuttamaan kaksiportaisen tutkintojärjestelmän mukaista koulutusta (Bolognan prosessin mukaiset 1. ja 2. syklin tutkinnot). Tutkinnonuudistuksen siirtymäaikana opiskelijoilla on halutessaan mahdollisuus suorittaa tutkintonsa loppuun myös vanhan tutkintojärjestelmän mukaisesti. Yliopistoissa ajankohtaista oli uuden tutkintojärjestelmän toimivuuden varmistaminen ja henkilökohtaisten opintosuunnitelmien käyttöönotto. Yliopistoissa suunniteltiin tutkinnonuudistuksen seuranta- ja samalla valmistautettiin tutkinnonuudistusta koskevaan arviointiin vuonna 2010. Tohtorikoulutuksen kehittäminen (Bolognan prosessin mukaisesti 3. syklin tutkinnot) käynnistyi yliopistoissa vuoden 2006 kuluessa.

Maisteriohjelmat kytketään luontevaksi osaksi koulutusjärjestelmää tutkinnonuudistuksen siirtymäajan kuluessa. Opetusministeriö on pyytänyt yliopistoilta erikseen vuosina 2005, 2006 ja 2007 käynnistyviä maisteriohjelmiä koskevat esitykset. Opetusministeriön hyväksymät ohjelmat on sisällytetty maisteriohjelma-asetukseen (1359/2006).

Turun yliopistossa (RUSE) tehdään opetusministeriön rahoituksella tutkintorakenneuudistuksen seuranta-tutkimusta. Tutkintorakenneuudistuksen seurannan ja kolmannen syklin kehittämiseen keskittyvä Valmiiksi Viidessä Vuodessa tukihanke päättyi vuonna 2006. Hanketta jatketaan opetusministeriön hankerahoituksella vuosina 2007-2009.

Opinto-oikeutta koskeva yliopistolain muutos tuli voimaan 1.8.2005. Laissa määritellään tavoitteelliset suorittamisajat yliopistojen alemmille ja ylemmille korkeakoulututkinnoille. Laissa säädetään yliopistojen velvollisuudeksi järjestää opetus ja opintojen ohjaus siten, että opiskelijat voivat valmistua tavoiteaikojen puitteissa. Lain edellyttämä tavoiteaikojen seuranta koskee opiskelijoita, jotka ovat aloittaneet opintonsa 1.8.2005 tai sen jälkeen. Vuonna 2006 yliopistot kehittivät opintojen

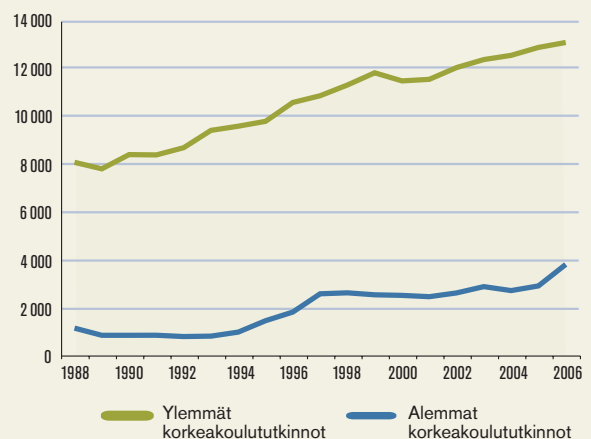
Kaavio 3 Yliopisto-opiskelijat 1998–2006*

* Sisältäen sekä läsnä- että poissaolevaksi ilmoittautuneet opiskelijat. Vuosina 1998–2003 opiskelijamäärä 31.12. tilanteen mukaisena. Vuodesta 2004 lähtien opiskelijamäärä 20.9. tilanteen mukaisena

Lähde: KOTA

Kaavio 4 Alemmat ja ylemmät korkeakoulututkinnot 1988–2006

Lähde: KOTA

etenemisen seuranta ja opintojen ohjausta. Henkilökohtaisen opintosuunnitelman käyttöönotto tukee opintojen etenemisen seuranta.

Opetusministeriö tuki yliopistoja opiskeluprosessien kehittämässä hankerahoituksella. Opetusministeriö kannusti yliopistoja ottamaan käyttöön niin sanotun passiivirekisterijärjestelmän opintojen etenemisen seurannan välineeksi.

Verkko-opetusta vahvistettiin

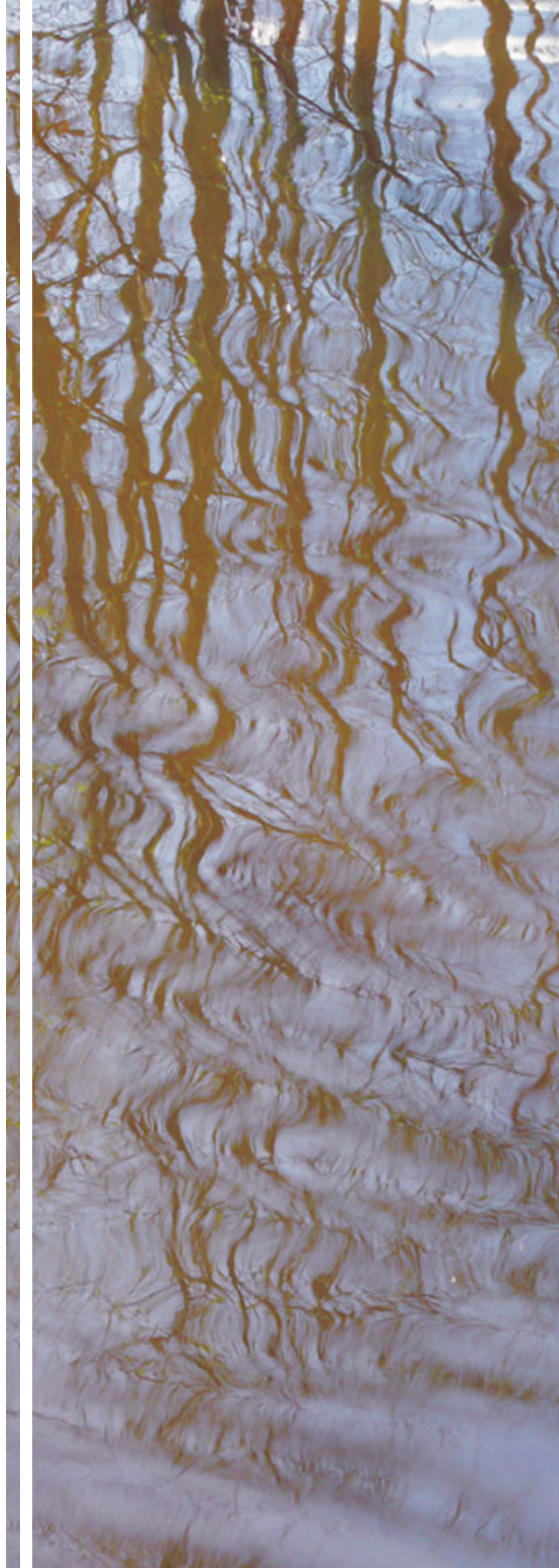
Yliopistorajat ylittävää verkko-opiskelua on toteutettu kaikissa yliopistoissa. Toimintaa on tuettu Suomen virtuaaliyliopiston koordinoimana rakentamalla muun muassa opiskelijaliikkuvuutta sekä verkko-opetusta ja -opiskelua tukevia palveluja. Vuoden 2007 alussa Suomen virtuaaliyliopiston toiminta vakiinnutetaan perustamalla Teknillisen korkeakoulun alaisuuteen Suomen virtuaaliyliopiston palveluyksikkö erillislaitoksena.

Opetusministeriö rahoitti virtuaaliyliopistotoimintaa 9 miljoonalla eurolla vuonna 2006.

Tutkintojen määrä kasvoi

Yliopisto-opiskelijoiden määrä säilyi edellisen vuoden tasolla. Yliopistoissa oli yhteensä noin 160 400 läsnä olevaa opiskelijaa, joista perustutkinto-opiskelijoita oli 137 500, jatko-opiskelijoita 20 400 ja muita opiskelijoita 2 500. Kaikkiaan yliopistoissa kirjoilla oli poissaolevat mukaan lukien 176 600 tutkinto-opiskelijaa. Opiskelijoista 53,8 % oli naisia.

Ylempiä korkeakoulututkintoja suoritettiin kertomusvuonna 13 128. Edelliseen vuoteen verrattuna maisteritutkintojen määrä lisääntyi 1,6 %:lla. Maisterin tutkinnoille vuosille 2004-2006 asetettua tavoitetta (14 064) ei vielä saavutettu tutkintomäärien myönteisestä kehityksestä huolimatta. Keskimääräinen tutkinnon suorittamisaika vuonna 2005 oli 6 vuotta (mediaani). Alempia korkeakoulututkintoja suoritettiin yli 3 800, mikä on 31 % enemmän kuin edellisenä vuonna.

Tieteellinen jatkokoulutus

Tutkijankoulutusta arvioitiin ja kehitettiin

Tutkijakoulujärjestelmän perustamisvaiheessa vuonna 1995 keskeisiksi tavoitteiksi asetetut tutkijankoulutuksen laadun ja suunnitelmallisuuden lisääminen, väitöskirjatyöhön käytettävän ajan lyhentäminen ja väittelyiän alentaminen, väitöskirjatyön ohjauksen tehostaminen, tutkimusryhmien yhteistyön tehostaminen sekä kansainvälisen koulutus- ja tutkimusyhteistyön lisääminen ovat edenneet. Kertomusvuonna valmistui opetusministeriön tutkijankoulutuksen kehittämistyöryhmän ehdotus tohtorikoulutuksen kehittämiseksi ja hyviksi käytännöiksi sekä Korkeakoulujen arviointineuvoston koordinoima tohtorikoulutuksen kansainvälinen arviointi. Selvitysten mukaan tutkijakoulujärjestelmä on tuonut suomalaiseseen jatkokoulutukseen suunnitelmallisuutta, laatua ja tehokkuutta, vaikka se kaipaakaan edelleen kehittämistä. Tutkijakoulujen kansainvälistymiseen ja elinkeinoelämäyhteistyön tiivistämiseen panostettiin edelleen.

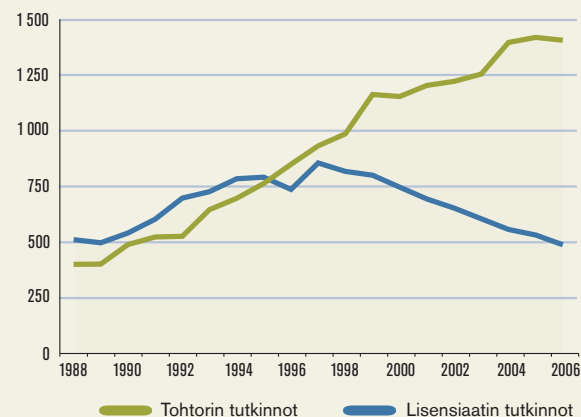
Yliopistoissa toimi 124 opetusministeriön rahoittamaa tutkijakoulua. Niissä työskenteli noin 4 500 tutkijaopiskelijaa. Tutkijaopiskelijoista 1 458 sai rahoituksensa opetusministeriön kautta. Merkittävä osa tutkijakouluista on verkostoryyppisiä usean yliopiston yhteisiä hankkeita, joista koordinoituvastuussa on 16 yliopistoa. Tutkijakoulujärjestelmään osallistuvat kaikki yliopistot.

Yhdeksäs valtakunnallinen tutkijakouluhaku käynnistyi ja opetusministeriö teki Suomen Akatemian esityksen perusteella kesäkuussa 2006 päätöksen vuoden 2007 alussa aloittavista tutkijakouluista. Opetusministeriön rahoittamien tutkijakoulujen koordinaattoreiden määrää lisättiin huomattavasti.

Tohtorintutkintojen määrä

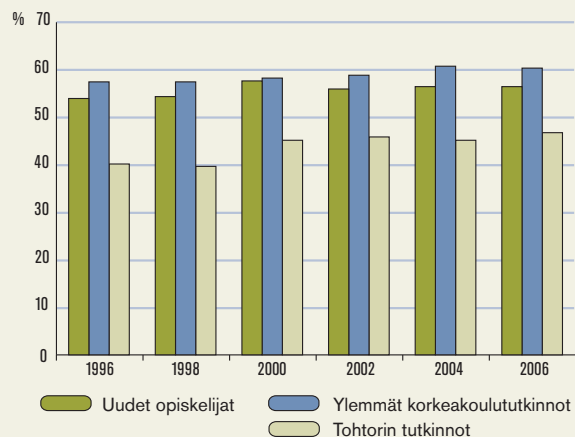
Suoritettujen tohtorintutkintojen määrä pysyi lähes ennallaan edellisvuoteen verrattuna. Kaudelle 2004–2006 asetettu vuosittainen tavoite 1 450 lähes saavutettiin. Tohtorintutkintoja suoritettiin 1 409, kun vastaava määrä vuonna 2005 oli 1 422. Licensiaatin tutkintoja suoritettiin 489, edeltävänä vuonna 533.

Kaavio 5 Licensiaatin ja tohtorintutkinnot 1988–2006

Lähde: KOTA

Kaavio 6 Naisia (%) uusista opiskelijoista, ylemmistä korkeakoulututkinnoista ja tohtorintutkinnoista 1996–2006

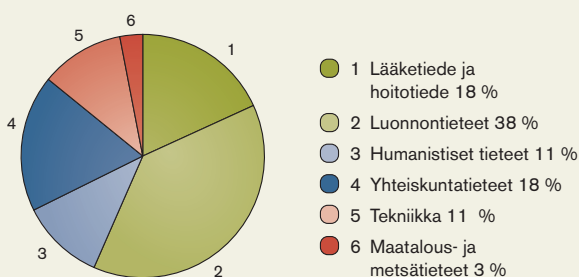

Lähde: KOTA

Tieteenala	Tutkijakouluja	Osuus tutkijaopiskelija-paikoista (%)
Luonnontieteet ja tekniikka	44	43
Bio- ja ympäristötieteet	14	14
Kulttuuri- ja yhteiskuntatieteet	45	26
Terveystieteet	16	17

Tutkimus

Kaavio 7 Suomen Akatemian rahoituspäätökset tieteenaloittain 2006

Lähde: Suomen Akatemia

Tutkimusrahoitus kehittyi myönteisesti

Tutkimusrahoituksen kehitys jatkui myönteisenä. Tutkimushenkilöstön osuus työllisestä työvoimasta on OECD-maiden korkein, lähes 2,5 %. Tutkijakunnan määrän ja tason riittävyttä on varmistettu panostamalla pitkäjänteisesti tutkijankoulutukseen. Tohtorin tutkintojen määrä on lähes kaksinkertaistunut viimeisen kymmenen vuoden aikana, vuonna 1995 tutkintoja suoritettiin 765 ja vuonna 2006 tutkintoja suoritettiin 1 409.

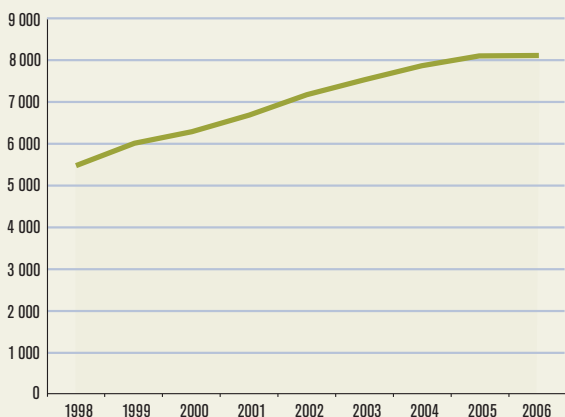
Tutkimus- ja kehittämistoimen menot ovat Suomessa suhteessa bruttokansantuotteeseen OECD-maiden korkeimpia (3,48 % vuonna 2005). Myös Suomen julkisen t&k -rahoituksen osuus bruttokansantuotteesta on kansainvälisesti huippuluokkaa.

Opetusministeriö kohdensi hallituksen päättämää julkisen tutkimus- ja kehitysrahoituksen lisäystä Suomen Akatemian kautta jaettavaan kilpailtuun tutkimusrahoitukseen ja yliopistojen perusrahoitukseen. Niiden yhteenlaskettu osuus julkisesta tutkimus- ja kehitysrahoituksesta oli 41 % vuonna 2006.

Vuoden 2006 talousarviossa Suomen Akatemialle osoitettiin tutkimushankkeiden myöntämisvaltuutta kaikkiaan 205,6 milj. euroa, mikä oli 30 milj. euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Suomen Akatemian tutkimusrahoituksella tuettiin sekä Suomelle tärkeitä aloja että ajankohtaisia tutkimushankkeita ja uusia kasvu-aloja, muun muassa käynnistämällä kuusi uutta määräaikaista tutkimusohjelmaa. Tutkimusrahoituksen avulla edistettiin myös tutkijakoulujen kansainvälistymistä sekä tohtorin tutkinnon jälkeisen tutkijanuran ja virkarakenteen kehittämistä.

Vuonna 2006 kahdessa kansallisessa Suomen Akatemian huippuyksikköohjelmassa rahoitettiin kaikkiaan 39 huippuyksikköä: 16 yksikköä vuosien 2002-2007 ohjelmassa ja 23 yksikköä vuosien 2006-2011 ohjelmassa. Huippuyksikköohjelman kokonaisrahoitus vuosina 2002-2007 on yhteensä 33 milj. euroa.

Kaavio 8 Tutkimushenkilökunnan* määrän kehitys 1998–2006

* Sisältäen tutkijakoulujen tutkijaopiskelijat

Lähde: KOTA

Suomen Akatemian nimeämät tutkimuksen huippuyksiköt olivat koordinaatioyliopistoittain:

Helsingin yliopisto

- Antiikin Kreikan kirjoitetut lähteet -huippuyksikkö
- Kehitysbiologian tutkimusohjelma
- Laskennallisen molekyyli­tutkimuksen huippuyksikkö
- Metapopulaatiobiologian huippuyksikkö
- Mikrobivarojen tutkimusyksikkö
- Syövän biologian huippuyksikkö
- Talouden rakenteet ja kasvu (RAKA)
- Englannin kielen vaihtelun, kontaktien ja muutoksen huippuyksikkö (HY ja Jyväskylän yliopisto)
- Geometrisen analyysi ja matemaattinen fysiikka (HY ja Jyväskylän yliopisto)
- Mielen historian tutkimusyksikkö (HY ja Jyväskylän yliopisto)
- Virologian huippuyksikkö (HY ja Jyväskylän yliopisto)
- Datasta tietoon -tutkimusyksikkö (HY ja Teknillinen korkeakoulu)
- Globaalin hallinnan tutkimuksen huippuyksikkö (HY ja Turun yliopisto)
- Kasvien signaaloinnin tutkimuksen huippuyksikkö (HY ja Turun yliopisto)
- Ilmakehän koostumuksen ja ilmaston muutoksen fysiikka, kemia ja biologia (HY, Kuopion yliopisto ja Ilmatieteen laitos)
- Helsingin aivotutkimuskeskus (HY, Teknillinen korkeakoulu, Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirit)
- Ympäristöterveyden riskianalyysin huippuyksikkö (HY, Kansanterveyslaitos, Eläinlääkintä- ja elintarviketutkimuslaitos)
- Inversio-ongelmien huippuyksikkö (HY, Kuopion yliopisto, Teknillinen korkeakoulu, Oulun yliopisto, Lappeenrannan teknillinen yliopisto)

Jyväskylän yliopisto

- Evoluutiotutkimuksen huippuyksikkö
- Oppimisen ja motivaation huippuyksikkö
- Poliittinen ajattelu ja käsitte­muutokset -huippuyksikkö
- Ydin- ja kiihdytinfysiikan huippuyksikkö

Kansanterveyslaitos, Helsingin yliopisto, Folkhälsan ja Karoliininen instituutti

- Kansantautien genetiikan tutkimuksen huippuyksikkö

Kuopion yliopisto

- Verisuonitautien ja tyyppi 2 diabeteksen tutkimusyksikkö

Oulun yliopisto

- Populaatiogeneettisten analyysien yksikkö (OY ja Helsingin yliopisto)

Tampereen teknillinen yliopisto

- Signaalin käsittelyn huippuyksikkö

Tampereen yliopisto

- Mitokondrioiden biogeneesin ja mitokondriotautien tutkimusyksikkö (TaY ja Helsingin yliopisto)

Teknillinen korkeakoulu

- Adaptiivisen informatiikan tutkimuksen huippuyksikkö
- Älykkäiden ja uusien radioiden tutkimusyksikkö (SMARAD)
- Laskennallinen kompleksisten systeemien tutkimuksen huippuyksikkö
- Laskennallisen nanotieteen huippuyksikkö
- Systeemisen neurotieteen ja aivokuvantamisen huippuyksikkö (TKK ja Helsingin yliopisto)
- Matalien lämpötilojen kvantti-ilmiöiden ja komponenttien huippuyksikkö (TKK ja VTT)
- Bio- ja nanopolymeerien tutkimusryhmä (TKK, Helsingin yliopisto ja Turun yliopisto)

Turun yliopisto

- Miehen lisääntymisterveys
- Evoluutiogenetiikan ja -fysiologian huippuyksikkö (TY ja Helsingin yliopisto)

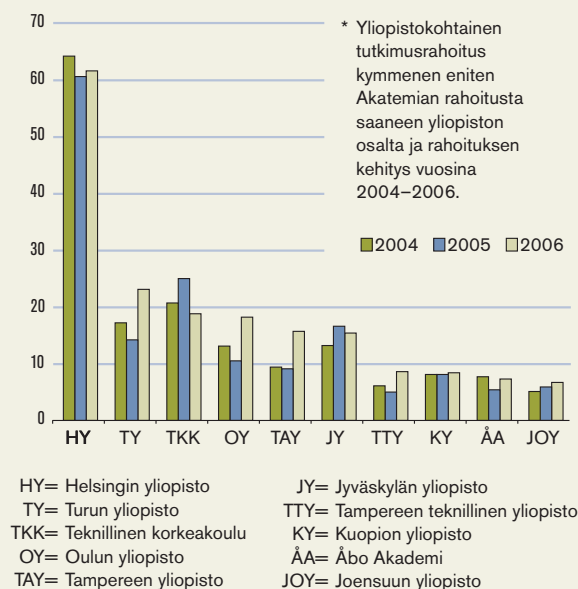
Åbo Akademi

- Formaalit menetelmät ohjelmointitekniikassa
- Prosessikemian huippuyksikkö

VTT, Turun yliopisto ja Helsingin yliopisto

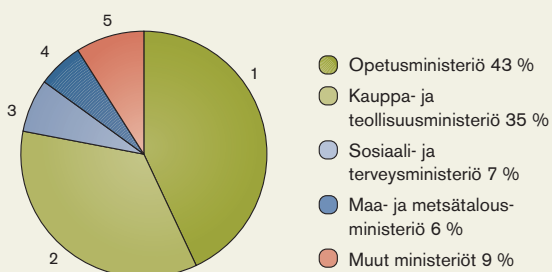
- Genomitiedon hyödyntämisen huippuyksikkö

Kaavio 9 Suomen Akatemian tutkimusrahoitus yliopistoittain vuosina 2004–2006 (*), milj. €

Lähde: Suomen Akatemia

Kaavio 10 Valtion t&k-rahoitus hallinnonaloitain vuonna 2006 yhteensä 1 670 milj.euroa

Lähde: Tilastokeskus

Kertomusvuonna käynnistyivät Suomen Akatemian uudet nelivuotiset tutkimusohjelmat Neurotieteiden tutkimusohjelma, Valta Suomessa, Nanotieteen tutkimusohjelma, Kestävän tuotannon ja tuotteiden tutkimusohjelma, Päihde ja addiktio -tutkimusohjelma sekä Ravitsemus, elintarvikkeet ja terveys -tutkimusohjelma.

Suomen Akatemia ja Tekes käynnistivät yhteistyössä uuden Finland Distinguished Professor Programme -rahoitusohjelman vierailevien tieteen ja teknologian huippututkijoiden määräajaiseksi rekrytoimiseksi Suomeen.

Tieteen edistämiseksi, tutkimustulosten näkyvyyden lisäämiseksi sekä tieteen ja yhteiskunnan vuorovaikutuksen edistämiseksi opetusministeriö jakoi 14,4 milj. euroa harkinnanvaraisia valtionavustuksia vuonna 2006.

Kertomusvuonna päätettiin perustaa uusi kansainvälinen molekyyli lääketieteen tutkimuskeskus, Suomen molekyyli lääketieteen instituutti, Helsingin yliopiston yhteyteen. Biokeskusyliopistot perustivat Biocenter Finlandin tehostamaan biokeskusten vakiintunutta yhteistyötä tutkimuksessa ja tutkijankoulutuksessa. Nanotieteille päätettiin ohjata tulossopimuskaudella 2007-2009 20,5 milj. euroa.

Kansalliskirjaston toimialan laajennus ja nimenmuutos vakiinnutettiin. Tuettiin tieteellisten kirjastojen ja arkistojen digitointihankkeita, sähköisen pitkäaikais säilytyksen kehittämistä sekä avoimen tieteellisen julkaisu-toiminnan edistämistä.

Opetusministeriö käynnisti Suomen korkeakoulu- ja tutkimusverkko Funetin uudistamisen. Kertomusvuoden alussa Suomi päätti osallistua pohjoismaisen Grid-organisaation perustamiseen ja rahoittamiseen. Opetus-

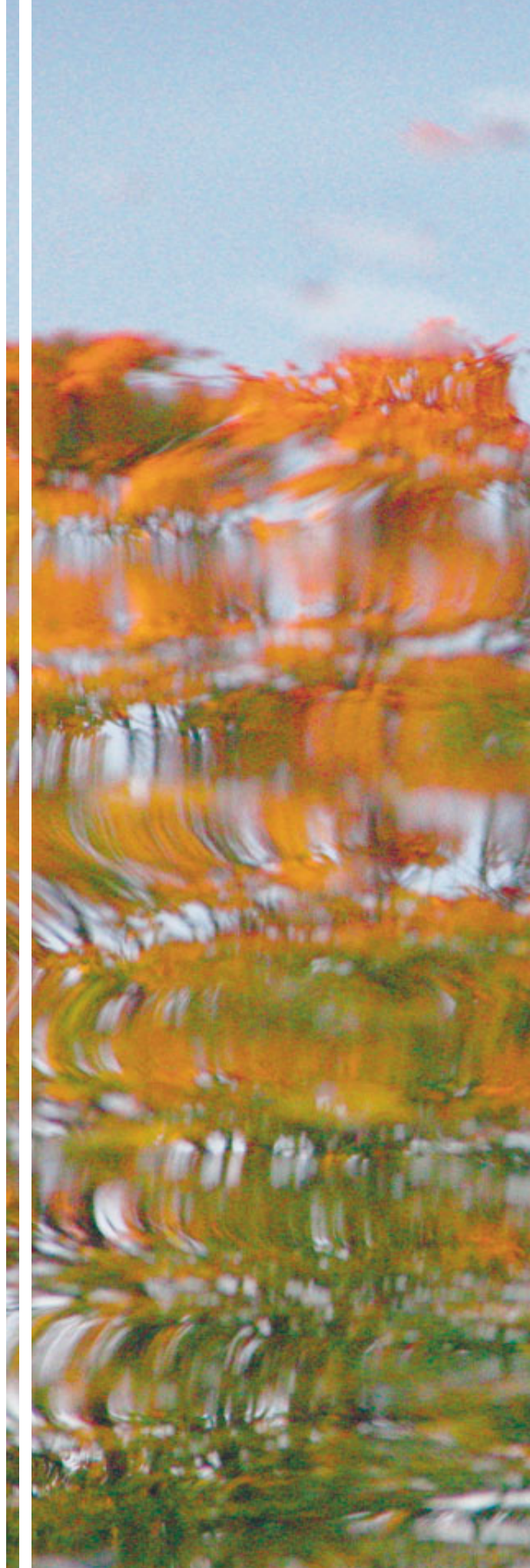
ministeriö valtuutti CSC-Tieteellinen Laskenta Oy:n hankkimaan uuden supertietokoneen Suomeen.

Tutkimusjärjestelmää kehitettiin ja arvioitiin

Julkisen tutkimusjärjestelmän rakenteellista kehittämistä jatkettiin valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti tavoitteena koko julkisen tutkimusjärjestelmän kehittäminen toiminnallisena kokonaisuutena, tutkimustoiminnan kansainvälistymisen vahvistaminen ja laadun jatkuva parantaminen.

Kertomusvuonna valmistuivat Suomen Akatemian ja Tekesin yhteinen ennakointihanke FinnSight - Tieteen, teknologian ja yhteiskunnan näkymät sekä toimikuntien selvitykset Suomen Akatemian tutkimusrahoituksen vaikuttavuudesta. Suomen Akatemia toteutti Suomalaiset yritykset ja globaalin kilpailun haasteet -tutkimusohjelman arvioinnin. Elintarviketutkimuksen tieteenala-arviointi valmistui ja suomalainen Etelämanner-tutkimus arvioitiin. Lisäksi vuonna 2006 valmistui Energiatutkimuksen kansainvälinen arviointi.

Opetusministeriön tutkijanuratyöryhmä teki ehdotuksen uudeksi tutkijanuramalliksi erityisesti tohtorin tutkinnon jälkeisen tutkijanuran kehittämiseksi sekä ennustettavuuden ja houkuttavuuden parantamiseksi. Selvityksessä painotettiin erityisesti ammattimaisen tutkijanuran edellytysten vahvistamista. Maaliskuussa 2006 opetusministeriö asetti työryhmän selvittämään yliopistojen tutkimustulosten hyödyntämistä. Lokakuussa opetusministeriö asetti tutkimusinfrastruktuurien kehittämistä selvittävän työryhmän.

Avoin yliopisto-opetus, täydennyskoulutus ja elinikäinen oppiminen

Avoimen yliopiston ja täydennyskoulutuksen opiskelijamäärät laskivat

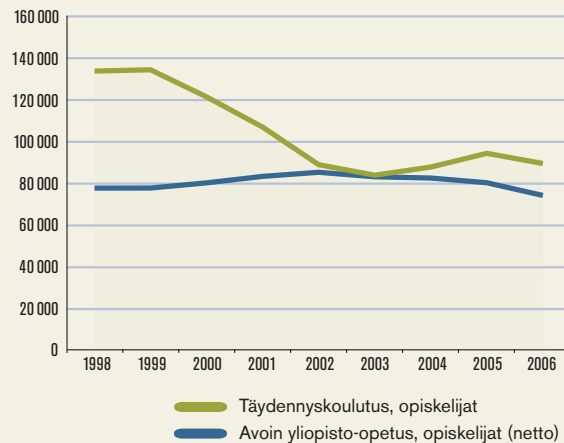
Avointa yliopisto-opetusta annettiin kaikilla opintoaloilla ja tarjottujen opintopisteiden kokonaismäärä kasvoi, mutta suoritettujen opintopisteiden kokonaismäärä väheni vajaat 13 prosenttia. Suoritettujen opintopisteiden määrä kasvoi ainoastaan teologian, teknillisten tieteiden, oikeustieteen sekä musiikin, teatterin ja tanssin aloilla. Avoimen yliopiston netto-opiskelijamäärä laski vajaat kahdeksan prosenttia vuoden 2005 80 000:sta vuoden 2006 74 000:een, ja laskennallisten kokovuotisten opiskelijoiden määrä 15 800:sta 11 500:een. Edellisenä vuonna kasvanut ikäihmisten yliopiston opiskelijamäärä laski 16 000:sta 15 100:een.

Täydennyskoulutuksena tarjottujen opintojen määrä kasvoi vajaalla sadalla kurssilla, eli noin kahdella prosentilla mutta osallistujamäärät laskivat noin viisi prosenttia suhteessa edelliseen vuoteen. Vuonna 2006 täydennyskoulutukseen osallistui 89 000 henkilöä, kun osallistujamäärä edellisenä vuonna oli 94 200. Täydennyskoulutuksessa lyhytkurssien ja erikoistumisopintojen tarjonta ja osallistuminen lisääntyivät. Muiden kurssien tarjonta puolestaan supistui viidenneksellä ja osallistujamäärät neljänneksellä, mikä kertoo täydennyskoulutuksen painottumisesta erityisesti pitkäkestoiseen täydennyskoulutukseen ja toisaalta lyhytkestoisiin kursseihin.

Aiemmin opitun tunnustamista ja elinikäistä oppimista tuettiin

Opetusministeriö asetti 31.3.2006 työryhmän edistämään aiemmin suoritettujen opintojen ja aikaisemmin hankitun osaamisen tunnustamista korkeakouluissa. Työryhmän tehtäväksi annettiin 15.12.2006 mennessä selvittää korkeakoulujen käytäntöjä aiemmin suoritettujen opintojen ja aikaisemmin hankitun osaamisen hyväksilukemisissa, arvioida nykyisten käytäntöjen ja prosessien toimivuus ja yhdenmukaisuus eurooppalaisten linjausten kanssa, tuoda esiin ja levittää hyviä aiemmin opitun tun-

Kaavio 11 Opiskelijamäärät aikuiskoulutuksessa 1998–2006

Lähde: KOTA

nustamisen kansallisia ja kansainvälisiä hyväksilukemisen käytäntöjä sekä esittää aiemmin suoritettujen opintojen ja aikaisemmin hankitun osaamisen tunnustamista korkeakouluissa koskevat suositukset yhteisiksi periaatteiksi ja tunnustamisprosessiksi. Työryhmä sai työnsä valmiiksi määräajassa. Muistio luovutettiin ministerille 23.1.2007.

Opetusministeriön asettama Elinikäinen oppiminen yliopistoissa -työryhmä (2005:38) esitti vuoden 2005 lopussa suosituksia yliopistojen aikuiskoulutuksen kehittämiseksi. Suositusten toimeenpanon tueksi valmisteltiin yliopistoyksikön ja aikuiskoulutusyksikön yhteistyönä suunnitelma ehdotusten jatkotoimiksi. Suositusten pohjalta käynnistettiin vuoden 2006 aikana muun muassa yliopistojen elinikäisen oppimisen strategioiden laatiminen, maksuasetuksen päivittäminen, avointa yliopistoa koskevan opetusministeriön maksupäätöksen muuttaminen asetukseksi, toimia yliopistojen ja yhteistyöoppilaitosten yhteistyön vahvistamiseksi sekä toimia yliopistolaisen täydennyskoulutuksen rakenteellisen kehittämisen tukemiseksi.

Ohjausjärjestelmä ja rakenteellinen kehittäminen

Lainsäädännön uudistaminen

Lailla yliopistolain muuttamisesta (586/2006) säädettiin Helsingin yliopiston kirjaston nimen muuttamisesta Kansalliskirjastoksi sekä annettiin määräyksiä Kansalliskirjaston tehtävistä ja johtokunnasta. Laki tuli voimaan 1.8.2006.

Lailla yliopistolain muuttamisesta (1453/2006), joka tuli voimaan 1.1.2007 säädettiin yliopistojen oikeudesta ottaa vastaan lahjoitus- ja testamenttivaroja sekä säätiöiltä ja yksityisiltä yhteisöiltä siirrettäviä varoja valtiosta erillään olevaan yliopistorahastoon. Lainmuutos perustui laajempaan, opetusministeriön selvitysmiehillä Jääskisellä ja Rantasella teettämään selvitykseen yliopistojen taloudellisen autonomian lisäämisestä.

Lakimuutoksella lisättiin yliopistojen taloudellista itsehallintoa antamalla kaikille yliopistoille mahdollisuus omaan valtion talousarvionalouden ulkopuoliseen omaisuuteen sekä siihen liittyvään oikeushenkilöllisyyteen. Aiemmin tämä mahdollisuus on ollut historiallisista syistä pelkästään Helsingin yliopistolla ja Åbo Akademiella. Muun kuin rahastotaloutensa osalta yliopistot säilyivät valtion talousarvionalouden tilivirastoina. Lainmuutoksella säädettiin muun muassa että yliopistorahaston varoja voidaan käyttää yliopiston toimintaan. Yliopistorahaston varoilla voidaan myös palkata yliopistolle valtion palvelussuhteessa olevaa henkilöstöä ja perustaa valtion virkoja.

Lailla oikeudesta korkeakouluissa tehtäviin keksintöihin (369/2006; ns. korkeakoulukeksintölaki) säädettiin suomalaisten korkeakoulujen palveluksessa tai Suomen Akatemian tutkimusvirassa olevien henkilöiden oikeudesta palvelussuhteessaan tekemiin, Suomessa patentilla suojattavissa oleviin keksintöihin. Uudella lailla tehostettiin mainittujen keksintöjen tunnistamista ja hyödyntämistä selkeyttämällä niihin liittyviä oikeuksia ja korvauskäytäntöjä. Lakia oikeudesta työntekijän tekemiin keksintöihin (656/1967; ns. työsuhdekeksintölaki) koskevalla lain muutoksella (370/2006) säädettiin tutkijoita koskevan poikkeuksen laajentamisesta koskemaan kaikkia korkeakoulun palveluksessa olevia henkilöitä. Näin varmistettiin se, että kaikkiin korkeakouluihin palvelussuhteessa oleviin henkilöihin sovelletaan samoja sääntöjä.

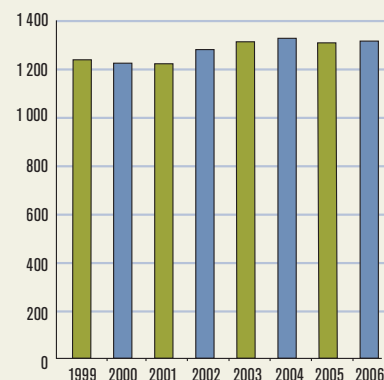
Tutkimuksen ja opetuksen perusedellytysten vahvistaminen

Valtioneuvoston periaatepäätös julkisen tutkimusjärjestelmän rakenteellisesta kehittämisestä ohjaa yliopistojen kehittämistyötä lähivuosina. Opetusministeriö julkaisi huhtikuussa 2006 korkeakoulujen rakenteellisen kehittämisen periaatteet, joiden tavoitteena on yliopistolaitoksen rakenteiden kehittäminen ja toiminnan järjestäminen niin, että toiminnan laatu, tehokkuus ja vaikuttavuus vahvistuvat sekä osaamisen tason nousee.

Huhtikuussa 2006 sovittiin opetusministeriön ja yliopistojen välisistä toimintaperiaatteista sekä toimintamenorahoituksen muodostumisperusteita tulossopimuskaudella 2007-2009. Uudessa rahoitusmallissa painopistettä siirretään vahvistamaan tutkimuksen, tutkijakoulutuksen sekä kansainvälistymisen edellytyksiä. Laatu ja vaikuttavuusnäkökulma ovat aiempaa keskeisemmin esillä. Osana tulosohjausjärjestelmän kehittämistä opetusministeriö jatkoi ohjausta ja sähköistä asiointia tukevan tietojärjestelmän (KOTA) kehittämistä.

Opetusministeriö ja yliopistot neuvottelivat huhtikuussa 2006 vuoden 2007 voimavaroista ja vuosille 2007-2009 asetetuista tavoitteista. Yliopistoille annettiin opetusministeriön kirjallinen palaute vuoden 2005 toiminnasta.

Kaavio 12 Yliopistojen toimintamenojen (milj. €) kehitys tilinpäätöstietojen mukaan 1999–2006, määrärahojen reaalikehitys*

*Määrärahat on muutettu käyttäen indeksiä, jossa valtion palkkausmenojen indeksillä on painotus 2/3 ja tukkuhintaindeksillä painotus 1/3.

Yliopistojen perusrahoituksen taso säilytettiin ja lisärahoitusta kohdennettiin valtakunnallisiin kehittämishankkeisiin kuten tietoyhteiskuntahankkeisiin, oppimisprosessien ja opiskelu-ympäristöjen kehittämiseen sekä tutkimus-edellytysten parantamiseen. Yliopistojen toimintamenot lisääntyivät vuonna 2006. Toimintamenojen kokonaissumma vuonna 2006 oli yhteensä 1 258 milj. euroa. Toimintamenoista osoitettiin tuloksellisuuden arviointiin perustuvaa rahoitusta 31,5 milj. euroa, josta 23,7 milj. euroa jaettiin tutkimuksen, koulutuksen, aikuiskoulutuksen ja taiteellisen toiminnan laatu- ja huippuyksiköiden perusteella.

Hankerahoitusta (yhteensä 83,6 milj. euroa) osoitettiin muun muassa hankkeille, jotka toteuttivat hallituksen politiikkaohjelmia (tietoyhteiskuntaohjelma, työllisyysohjelma, yrittäjyyden politiikkaohjelma ja kansalaisvaikuttamisen politiikkaohjelma) sekä tuettiin valtakunnallisia painoaloja, kuten alueelliseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen liittyviä hankkeita (6 milj. euroa), tietoyhteiskuntahankkeita (19 milj. euroa), opettajankoulutuksen hankkeita (11 milj. euroa), oppimisprosessien edistämiseen liittyviä kehittämishankkeita (10 milj. euroa) sekä yrittäjyyden liiketoimintaosaamiseen liittyviä hankkeita (3 milj. euroa). Kansalliseen terveysprojektiin osoitettiin rahoitusta 9 milj. euroa.

Uusia ja peruskorjattuja yliopistorakennuksia otettiin käyttöön ennätysmäärä

Vuonna 2006 valmistui useita uudisrakennuksia ja uudenveroisiksi peruskorjattuja yliopistojen toimitiloja. Vuoden aikana vihittiin käyttöön Helsingin yliopistollinen eläinsairaala, Joensuun yliopiston Aurora 2 -rakennus, Turun yliopiston, Åbo Akademin ja Turun ammattikorkeakoulun yhteinen ICT-talo, Tampereen teknillisen yliopiston laajennettu ja peruskorjattu hallintorakennus, Tampereen yliopiston uusi kirjastorakennus Linna sekä Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan uudisrakennus. Useita mittavia peruskorjaushankkeita käynnistettiin.

Yliopistot kehittivät edelleen toimitilahallintoaan toimitilastrategioidensa mukaisesti ja edistivät siten tilojen tehokasta käyttöä ja kustannussäästöjen syntymistä.

Opetusministeriön, yliopistojen ja Senaatti-kiinteistöjen yhteistyönä jatkettiin yliopistojen rakennushankkeiden 5 - 10 vuoden investointiohjelmien laatimista. Investointiohjelmissa hankkeet asetetaan niiden valmis-

teltua ohjaavaan kiireellisyysjärjestykseen; listaa päivitetään yhdessä säännöllisesti ja siinä huomioidaan tilanteiden muutokset.

Valtiovarainministeriön julkistaman Valtion toimitalastrategian edellyttämä toimitilojen strategialähtöinen tarkastelu eli ns. workplace-prosessi on käynnistetty useiden yliopistojen toimitilahankkeissa. Lappeenrannan teknillisessä yliopistossa on ensimmäisenä yliopistona käynnistetty koko yliopiston toimintaa ja tiloja käsittelevä workplace-prosessi.

Yliopistojen uusi palkkausjärjestelmä otettiin käyttöön

Uusi palkkausjärjestelmä on otettu käyttöön hallinnon-alalla. Yliopistojen kohdalla uusi palkkausjärjestelmä otettiin käyttöön pääosin vuoden 2006 alussa ja koko henkilökunnan kohdalla viimeistään vuoden 2007 alussa. Yliopistojen harjoittelukoulujen opetushenkilökunnan osalta uusi palkkausjärjestelmä tuli voimaan 1.8.2006 lukien.

Yliopistojen uuden palkkausjärjestelmän tavoitteena on edistää palkkauksen oikeudenmukaisuutta, parantaa yliopistojen palkkakilpailukykyä työnantajana sekä tukea henkilöstön osaamisen kehittymistä ja kannustaa henkilöstöä parempiin työsuorituksiin sekä kehittää esimiestyötä ja johtamista.

Uudessa palkkausjärjestelmässä palkkaus muodostuu tehtävien vaativuuteen perustuvasta tehtäväkohtaisesta palkanosasta sekä henkilökohtaiseen työsuoritukseen perustuvasta henkilökohtaisesta palkanosasta.

Koulutusta ja koulutusrakenteita kehitettiin vastaamaan yhteiskunnan tarpeisiin

Yliopistojen koulutustarjonta säilyi lähes nykyisellä tasolla. Yliopistokoulutusta kohdennettiin uudelleen lähinnä opettajankoulutuksen ja lääkärikoulutuksen osalta. Yliopistot aloittivat myös uusia, työelämän tarpeisiin vastaavia, monitieteisiä maisteriohjelmiä.

Opettajakunnan korkean ikärakenteen ja vailla muodollista pätevyyttä olevien opettajien suuren määrän vuoksi vuonna 2001 käynnistetty opettajankoulutuksen laajennusohjelma jatkui. Ohjelmalla on lisätty opettajankoulutuksen koulutuspaikkoja vuosina 2004-2006 noin 2 500:lla. Ohjelmaa toteutettiin kymmenessä yliopistossa. Suurimmat lisäykset kohdistuivat matemaattis-luonnon-

tieteellisten aineiden ja kielten opettajakoulutukseen, erityisopettajakoulutukseen ja luokanopettajakoulutukseen. Myös taideaineiden ja liikunnan opettajakoulutusta, opinto-ohjaajakoulutusta sekä opettajan pedagogisten opintojen suoritushallintoa lisättiin. Laajennusohjelma kohdistui sekä suomen- että ruotsinkieliseen opettajakoulutukseen.

Vuonna 2006 valmistuivat selvitykset liikennealan korkeakoulutuksen ja t&k -toiminnan kehittämistarpeista sekä virallisten kääntäjien tutkintojärjestelmän ja korkeakoulutuksen kehittämistarpeista. Sosiaali- ja terveydenhuoltoalan ammattiryhmien koulutuksen kehittämisessä kiinnitettiin huomiota julkisen sektorin houkuttelevuuteen työnantajana sekä koulutuksen läpäisyn parantamiseen muun muassa panostamalla aiemmin opitun osaamisen tunnustamiseen.

Vuoden 2006 aikana valmistui opetusministeriön asettaman selvitysmiehen (Turo Virtanen) ehdotus kolmen taideyliopiston, Kuvataideakatemia, Taideteollisen korkeakoulun ja Teatterikorkeakoulun, yhteistyön tiivistämisestä sekä Taideteollisen korkeakoulun LUMU-keskuksen organisoinnista sen valtakunnallisen aseman selkeyttämisestä. Opetusministeriö nimesi selvitysmiehen (Pertti Kansanen, Teuvo Pohjolainen, Teuvo Ropo) opettajakoulutuksen harjoittelua koskevaan selvitystyöhön. (2007:19).

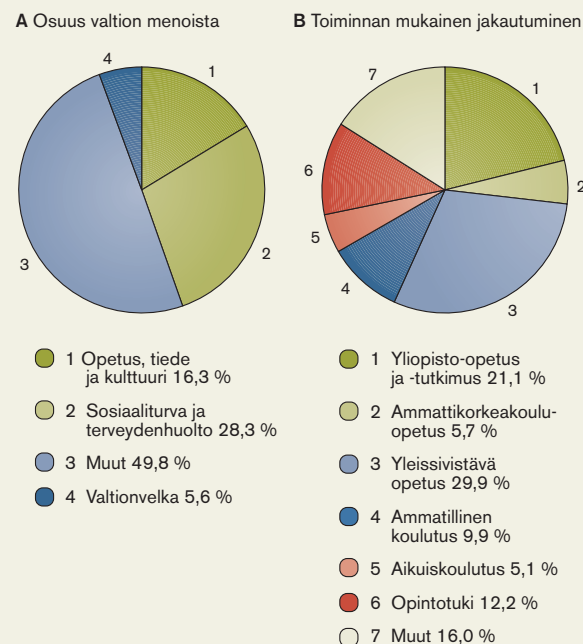
Yliopistolaitoksen rakenteellista kehittämistä johdettujen periaatteiden mukaisesti käynnistettiin useilla eri tahoilla hankkeita:

Syksyllä 2006 asetettiin kolme pilottihanketta tarkastelemaan Turun yliopiston ja Turun kauppakorkeakoulun (2007:14), Kuopion yliopiston ja Joensuun yliopiston (2007:15), sekä pääkaupunkiseudulla Teknillisen korkeakoulun, Helsingin kauppakorkeakoulun sekä Taideteollisen korkeakoulun yhteistyön tiivistämistä (2007:16). Pilottihankkeita valmistelevien työryhmien raportit valmistuivat helmikuussa 2007.

Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteistyön mahdollisuuksia selvittäviä konsortiohankkeita käynnistettiin Kuopion yliopiston ja Savonia- ammattikorkeakoulun, Lappeenrannan teknillisen yliopiston ja Etelä-Karjalan ammattikorkeakoulun sekä Oulun yliopiston ja Oulun seudun ammattikorkeakoulun välillä.

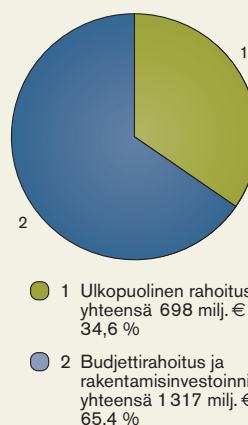
Lisäksi yliopistot käynnistivät useita sisäisiä rakenteellisen kehittämisen hankkeita, joiden tarkoituksena on kehittää yliopistojen yksikkörakenteita ja hallintoa.

Kaavio 13 Opetuksen, tieteiden ja kulttuurin määrärahat (%) valtion talousarviossa ja lisätalousarviossa sekä niiden jakautuminen toimialoittain 2006

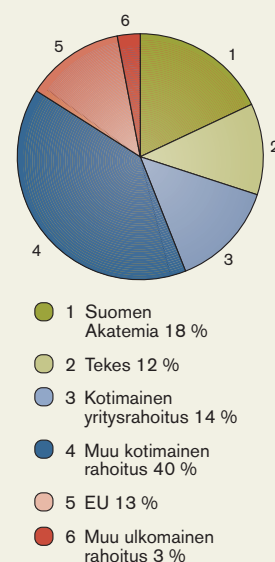

Kaavio 14

A Yliopistojen kokonaisrahoitus 2006

B Yliopistojen ulkopuolisen rahoituksen jakautuminen rahoituslähteittäin 2006

Kansainvälinen ja eurooppalainen yhteistyö

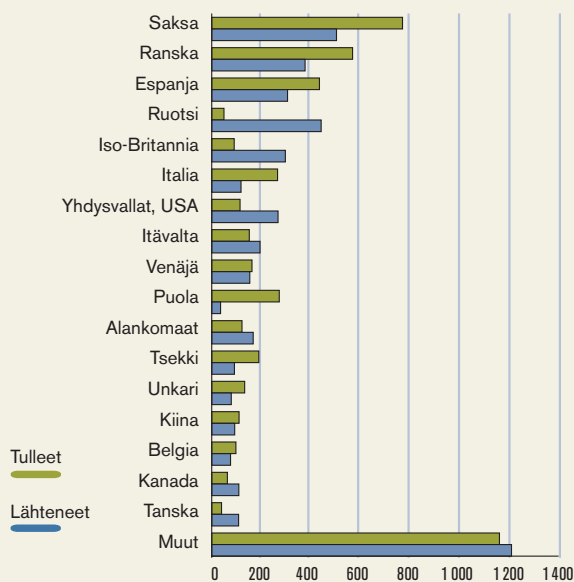
Kansainvälistä kilpailukykyä ja yhteistyötä vahvistettiin

Vuonna 2005 voimaan tullut tutkinnonuudistus edisti myös yliopistojen kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia. Yliopistoissa on käynnistynyt lukuisia kansainvälisiä maisteriohjelmiä sekä useita Erasmus Mundus -ohjelmia ja yliopistot ovat suunnitelleet erityisesti maisteri- ja tohtoritason koulutusta entistä enemmän myös kansainvälisille opiskelijoille soveltuvaksi. Vuonna 2006 yliopistot käynnistivät runsaasti uuden tutkintorakenteen mukaisia englanninkielisiä maisteriohjelmiä: opetusministeriön asetukseen niitä sisällytettiin 78. Maisteriohjelmien kansainväliseen markkinointiin kiinnitettiin entistä enemmän huomiota. Kansainvälisiä yhteistutkintoja ja niihin liittyviä sopimuksia koskevaa valmistelua tehtiin yliopistoissa.

Opetusministeriön Suomi, Aasia ja kansainvälinen yhteistyö -ohjelma valmistui ja sen toimeenpano Aasiaan liittyvän kansainvälistymisen tukemiseksi aloitettiin. Afrikka- ja Venäjä -ohjelmat ovat käynnistyneet, samoin pohjoismaainen Nordic Masters -ohjelma. Opetusministeriö tuki yliopistoja hankerahoituksella kansainvälisen rekrytoinnin ja haun kehittämisessä. Tavoitteena on yksi valtakunnallinen verkosto, joka tekee yhteistyötä kansainvälisessä rekrytoinnissa ja haussa. Lisäksi vuonna 2006 yliopistojen kansainvälistä yhteistyötä ja vastuuta käsiteltiin keväällä valmistuneissa selvityksissä kansainvälisyyskasvatuksesta ja kestävästä kehityksestä.

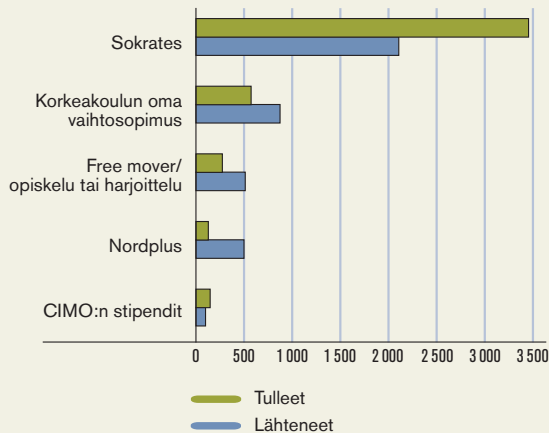
Yliopistot osallistuivat kansainväliseen kehitysyhteistyöhön esimerkiksi UniPID-yliopistoverkoston puitteissa yhteistyössä ulkoasiainministeriön ja Saharan eteläpuolisessa Afrikassa toimivien organisaatioiden (CSIR, SADC, NEPAD) kanssa. Yliopistot osallistuivat korkeakoulutuksen kehityspoliittiseen yhteistyöhön myös CIMO:n hallinnoimassa North-South -verkosto-ohjelmassa.

Kaavio 15 Yliopistojen opiskelijavaihto 2006

Lähde: CIMO

Kaavio 16 Suurimmat opiskelijavaihto-ohjelmat 2006

Lähde: CIMO

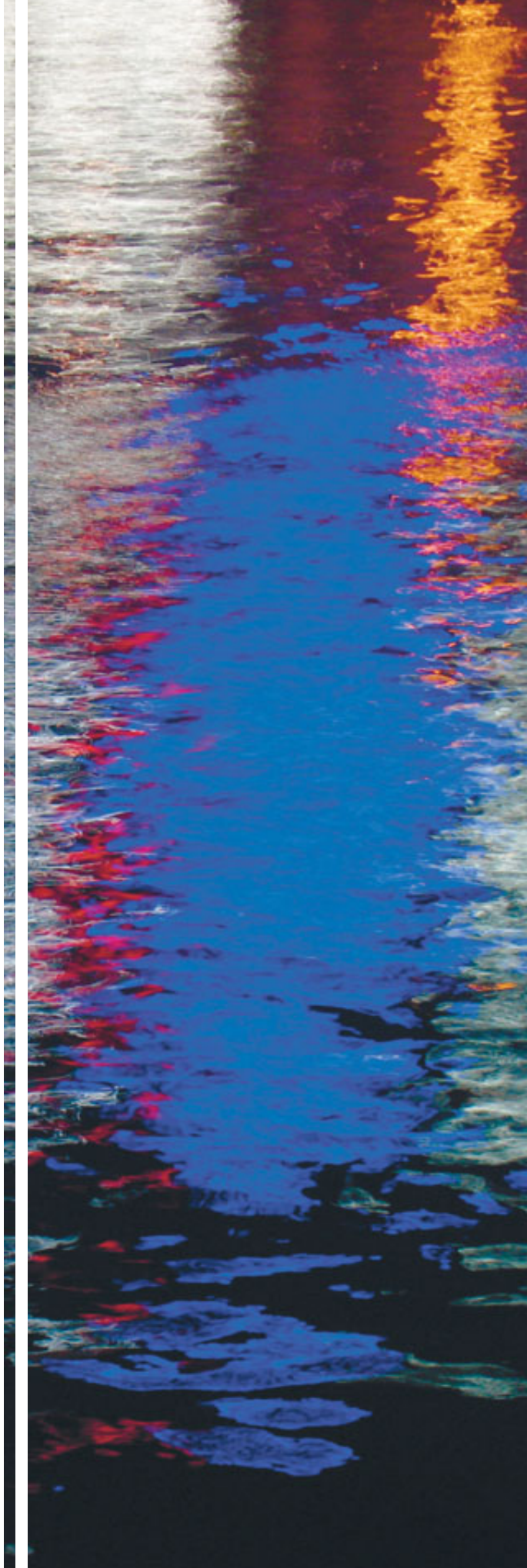
Yliopistot ovat osallistuneet aktiivisesti EU:n tutkimuksen kuudennen puiteohjelman (2002-2006) hakukierrokseen. Vuoden 2006 lopussa suomalaisia oli mukana yli 1 000 kuudennen puiteohjelman projekteissa. Yliopistojen osuus suomalaisista osallistujista oli 34 %, tutkimuslaitosten 27 % ja yritysten 30 %.

Päätökset EU:n tutkimuksen seitsemännestä puiteohjelmasta (2007-2013) tehtiin Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella joulukuussa 2006, jolloin myös käynnistyvät ensimmäiset 7. puiteohjelman hakukierrokset. Yliopistojen kannalta puiteohjelman merkittävin uusi elementti on siihen sisältyvä Ideat-ohjelma ja sitä toteuttava Euroopan tutkimusneuvosto, joka tulee rahoittamaan eurooppalaista korkeatasoista perustutkimusta. Komissio antoi syksyllä 2006 ehdotuksen Euroopan teknologiainstituutista, jonka tavoitteena on vahvistaa eurooppalaista koulutus-, tutkimus- ja innovaatiotoimintaa.

Kansainvälinen vaihto jatkui vilkkaana

Ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä kasvoi 10 % vuodesta 2005 ja oli vuonna 2006 näin ollen 5434. Ulkomaalaisia tohtorintutkinto-opiskelijoita tästä oli 1641. Ulkomaalaiset opiskelijat suorittivat suomalaisissa yliopistoissa 617 tutkintoa vuonna 2005.

Kertomusvuonna 4 498 suomalaista perustutkinto-opiskelijaa osallistui opiskelijavaihtoon ulkomailla, kun määrä edellisellä vuonna oli 4497. Suomeen saapuvien määrä kasvoi edellisestä vuodesta 5,4 %. Yhteensä 4 796 yliopisto-opiskelijaa saapui opiskelemaan Suomeen (edellisellä vuonna heitä oli 4 552). Suomalaisten opettajien ja tutkijoiden vähintään kahden viikon mittaisia vierailuja ulkomaisiin korkeakouluihin tehtiin yhteensä 2 907 kuukauden edestä, ulkomaalaisten vierailuja suomalaisiin korkeakouluihin puolestaan tehtiin 5 677 kuukauden edestä. Määrät olivat jonkin verran edellistä vuotta alhaisemmat.

Yhteiskunnallinen palvelutehtävä

Osaamisen siirtäminen

Yliopistojen yhteiskunnallista palvelutehtävää tutkimuksen ja opetuksen rinnalla täsmentänyt yliopistolain muutos (715/2004), joka tuli voimaan 1.8.2005, otettiin yliopistojen toiminnassa huomioon muun muassa yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen muotojen linjaamisella osana strategiatyötä. Yliopistojen hallituksiin nimettiin ulkopuolisia, muun muassa elinkeinoelämää edustavia jäseniä.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan ohella yliopistot vaikuttivat suomalaiseen ja kansainväliseen yhteisöön kouluttamansa ammattitaitoisen työvoiman kautta. Yliopistot kartoittivat osaamistaan ja priorisoivat painoalojaan. Profiloituminen näkyy alueellisesti erityisesti tutkimus- ja kehittämishankkeiden painottumisena yliopistojen osaamisaloille.

Yliopistoille tuli mahdolliseksi yksin tai erikseen perustaa yhdessä yliopistoyhtiöitä, joiden voiton yliopisto saa pitää itsellään. Yliopisto voi myös omistaa osakkeita yhtiöistä, joiden tavoitteena on osaamisen siirron edistäminen tai innovaatioiden kaupallinen hyödyntäminen. Yliopistot laativat opetusministeriölle kaksi esitystä toimintamenojen käyttämisestä osakemerkintöihin Molemmat esitykset hyväksyttiin.

Valtion tiede- ja teknologianeuvosto teki ehdotuksen strategisten huippuosaamisen keskittymien perustamisesta. Keskittymissä yliopistot ja tutkimuslaitokset voivat osallistua pitkäjärteiseen strategiseen tutkimus- ja kehitystyöhön sekä luoda ja vahvista yhteyksiä yrityksiin ja niissä tehtävään tutkimukseen.

Alueellinen vaikuttavuus

Yliopistoissa toteutettiin vuosille 2004-2006 ajoittuvaa yliopistojen alueellisen kehittämisen ohjelmaa, jolla vahvistetaan korkeakoulujen yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Ohjelmassa käynnistettiin monia yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen vuonna 2002 valmistuneiden ja vuonna 2005 päivitettyjen yhteisten aluestrategioiden mukaisia hankkeita. Korkeakoulujen yhteistyö ja verkostoituminen vahvistuivat. Neljä yliopistoa toteutti opetusministeriön tuella alueensa ammattikorkeakoulujen kanssa koulutus- ja tukipalveluyhteistyön aloittamista ja yhteistoiminnan mahdollisuuksia selvittäviä pilottihankkeita.

Opetusministeriö jatkoi kuuden yliopistokeskuksen kehittämistä. Yliopistokeskuksilla oli aluevaikutusten lisäksi merkitystä yliopistojen välisen yhteistyön vahvistumiselle. Yliopistokeskuksille kohdennettiin 3 milj. euron määräraha oppimis- ja tutkimusympäristöjen kehittämiseen yliopistokeskusten aikuiskoulutusroolia painottaen.

Yliopistot toteuttivat yhteiskunnallista palvelurooliaan olemalla mukana muun muassa valtakunnallisessa osaamiskeskusohjelmassa, aluekeskusohjelmassa sekä maakuntastrategioiden hankkeissa. Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntakorkeakoulukokeilut jatkoivat toimintaansa. Useat yliopistot käyttivät rakennerahastovaroja infrastruktuurin rakentamiseen erityisesti yliopistokeskuksiin sekä toteuttivat alueellisiin tarpeisiin vastanneita maisteri- ja muuntokoulutuksia sekä kehittämishankkeita.

Työllistyminen

Yliopistotutkinnon suorittaneiden työllisyystilanne pysyi lähes ennallaan. Tilastokeskuksen tietojen mukaan ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden 20-64 -vuotiaiden työttömyysaste oli vuonna 2006 4,0 %, kun se edellisenä vuonna oli 4,2 %. Tutkijakoulutuksen tai vastaavan koulutuksen suorittaneiden 20-64 -vuotiaiden työttömyysaste oli 2,9 % (edellisenä vuonna 2,9 %). Ylemmän korkeakoulututkinnon ja tohtorin tutkinnon suorittaneiden työllistyminen ja jatko-opintoihin sijoittuminen pysyi lähes edellisen vuoden tasolla. Ylemmän korkeakoulututkinnon ja tohtorin tutkinnon kolmen edeltävän vuoden aikana suorittaneista noin 92 % työllistyi tai sijoittui jatko-opintoihin.

Yliopistot kehittivät valmistuneiden työelämään sijoittumista edistävää toimintaa muun muassa tehostamalla neuvonta- ja ohjauspalveluita sekä opiskelijoiden harjoittelua.

Tilastot

- Yliopistot 2006
- Opiskelijavalinnat 2006
- Yliopistojen täydennyskoulutus ja avoin yliopisto-opetus 1998-2006
- Koulutusalat 2006
- Valtion tutkimus- ja kehittämisrahoitus organisaation mukaan 1999-2006
- Suomen Akatemian rahoituspäätökset yliopistoittain 2006
- Yliopistojen henkilökunnan työskentely ulkomailla ja yliopistojen ulkomaiset opettaja- ja tutkijavierailut 1998-2006
- Opetushenkilökunta 1998-2006
- Naisten osuus (%) opetushenkilökunnasta 1998-2006
- Muu henkilökunta 1998-2006
- Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden pääasi allinen toiminta valmistumisen jälkeen 1995-2004
- Ylemmän korkeakoulututkinnon ja tutkijakoulutuksen suorittaneiden työttömyysaste 1993-2005

Yliopistot 2006

Yhteensä	Uudet opiskelijat		Perustutkinto-opiskelijat*		Jatkotutkinto-opiskelijat*		Aiemmat korkea-koulututkinnot		Ylemmät korkea-koulututkinnot		Tohtorin tutkinnot	
		%		%		%		%		%		%
Helsingin yliopisto	3 777	18,7	29 460	21,4	5 294	26,0	1 217	31,9	2 358	18,0	377	26,8
Joensuun yliopisto	1 270	6,3	6 547	4,8	677	3,3	420	11,0	676	5,1	53	3,8
Jyväskylän yliopisto	1 813	9,0	11 499	8,4	1 517	7,4	416	10,9	1345	10,2	108	7,7
Kuopion yliopisto	866	4,3	4 857	3,5	726	3,6	225	5,9	469	3,6	86	6,1
Lapin yliopisto	706	3,5	4 126	3,0	293	1,4	100	2,6	377	2,9	16	1,1
Oulun yliopisto	1 746	8,7	12 712	9,2	1 599	7,8	127	3,3	1 287	9,8	143	10,1
Tampereen yliopisto	1 503	7,5	11 826	8,6	1 795	8,8	263	6,9	1 067	8,1	103	7,3
Turun yliopisto	1 789	8,9	12 634	9,2	1 965	9,6	378	9,9	1 104	8,4	126	8,9
Vaasan yliopisto	666	3,3	4 118	3,0	305	1,5	50	1,3	385	2,9	19	1,3
Åbo Akademi	710	3,5	5 207	3,8	756	3,7	190	5,0	502	3,8	67	4,8
Lappeenrannan teknillinen yliopisto	783	3,9	4 312	3,1	466	2,3	30	0,8	517	3,9	23	1,6
Tampereen teknillinen yliopisto	1 278	6,3	8 603	6,3	1 614	7,9	5	0,1	809	6,2	72	5,1
Teknillinen korkeakoulu	1 395	6,9	10 477	7,6	2 363	11,6	5	0,1	1 007	7,7	158	11,2
Helsingin kauppakorkeakoulu	565	2,8	3 745	2,7	323	1,6	190	5,0	346	2,6	20	1,4
Svenska handenhögskolan	364	1,8	2 004	1,5	148	0,7	7	0,2	237	1,8	9	0,6
Turun kauppakorkeakoulu	401	2,0	1 953	1,4	193	0,9	31	0,8	220	1,7	10	0,7
Kuvataideakatemia	44	0,2	217	0,2	20	0,1	9	0,2	30	0,2	1	0,1
Sibelius-Akatemia	166	0,8	1 288	0,9	113	0,6	52	1,4	178	1,4	8	0,6
Taideteollinen korkeakoulu	247	1,2	1 562	1,1	185	0,9	79	2,1	182	1,4	9	0,6
Teatterikorkeakoulu	61	0,3	386	0,3	39	0,2	20	0,5	32	0,2	1	0,1
Yhteensä	20 150	100	137 533	100	20 391	100	3 814	100	13 128	100	1 409	100

* Opiskelijamäärätiedot sisältävät vain läsnäolevaksi ilmoittautuneet opiskelijat.

Opiskelijavalinnat 2006

	Hakijoita*	Hakemuksia	Valintakokeisiin osallistumisia	Hyväksytyt
Teologinen	964	1 107	857	380
Humanistinen	12 215	22 407	13 466	3 424
Taideteollinen	2 319	3 178	2 933	408
Musiikkiala	848	910	714	179
Teatteri- ja tanssiala	1 532	2 168	2 064	82
Kasvatustieteellinen	7 889	22 062	6 709	2 441
Liikuntatieteellinen	873	1 343	491	140
Yhteiskuntatieteellinen	9 302	15 586	8 502	2 653
Psykologia	2 169	3 215	2 239	159
Terveystieteet	1 219	2 655	1 441	506
Oikeustieteellinen	2 765	2 819	2 198	555
Kauppätieteellinen	6 948	24 448	15 444	3 249
Luonnontieteellinen	8 584	24 622	11 966	6 565
Maatalous-metsätieteellinen	1 370	2 646	1 920	566
Teknillistieteellinen	5 277	21 813	12 921	4 959
Lääketieteellinen	3 430	4 048	2 762	638
Hammaslääketieteellinen	540	555	467	112
Eläinlääketieteellinen	473	473	374	56
Farmasia	1 332	2 023	865	463
Kuvataideala	473	610	52	45
	70 522	158 688	88 385	27 580

Lähde: KOTA, Opetushallitus

* Yksittäisiä hakijoita. Ovat saattaneet tehdä useampia hakemuksia tai osallistua useampiin valintakokeisiin.

Opetus- henkilökunta **		Tutkimus- henkilökunta**		Tutkijakoulujen tutkijaopiskelijat**		Muu henkilökunta**		Tilinpäätös 1 000 € (budjettirahoitus)		Tilinpäätös 1 000 € (ulkopuolinen rahoitus)		
%		%		%		%		%		%		
1 722	20,5	1 481	23,4	503	28,6	3 658	25,7	311 832	23,7	190 933	27,4	Helsingin yliopisto
419	5,0	174	2,7	66	3,8	569	4,0	60 817	4,6	22 700	3,3	Joensuun yliopisto
757	9,0	440	6,9	172	9,8	996	7,0	101 625	7,7	49 992	7,2	Jyväskylän yliopisto
370	4,4	340	5,4	64	3,6	802	5,6	58 474	4,4	47 065	6,7	Kuopion yliopisto
221	2,6	74	1,2	12	0,7	331	2,3	33 277	2,5	11 226	1,6	Lapin yliopisto
875	10,4	496	7,8	145	8,3	1 417	10,0	127 672	9,7	57 641	8,3	Oulun yliopisto
644	7,7	322	5,1	110	6,3	1 004	7,1	86 634	6,6	45 066	6,5	Tampereen yliopisto
859	10,2	465	7,3	180	10,3	1 203	8,5	114 115	8,7	51 557	7,4	Turun yliopisto
186	2,2	44	0,7	11	0,6	223	1,6	23 165	1,8	5 692	0,8	Vaasan yliopisto
368	4,4	218	3,4	77	4,4	543	3,8	49 833	3,8	27 952	4,0	Åbo Akademi
232	2,8	359	5,7	23	1,3	309	2,2	37 287	2,8	24 562	3,5	Lappeenrannan teknillinen yliopisto
357	4,2	658	10,4	108	6,2	748	5,3	71 507	5,4	41 424	5,9	Tampereen teknillinen yliopisto
527	6,3	1 063	16,8	231	13,2	1 404	9,9	118 998	9,0	90 712	13,0	Teknillinen korkeakoulu
164	1,9	78	1,2	17	1,0	248	1,7	25 258	1,9	11 887	1,7	Helsingin kauppakorkeakoulu
103	1,2	5	0,1	18	1,0	90	0,6	13 483	1,0	3 423	0,5	Svenska handenhögskolan
124	1,5	65	1,0	9	0,5	140	1,0	15 428	1,2	6 206	0,9	Turun kauppakorkeakoulu
31	0,4	0	0,0	0	0,0	34	0,2	4 783	0,4	94	0,0	Kuvataideakatemia
236	2,8	8	0,1	4	0,2	143	1,0	24 190	1,8	2 790	0,4	Sibelius-Akatemia
161	1,9	42	0,7	4	0,2	262	1,8	27 997	2,1	5 940	0,9	Taideteollinen korkeakoulu
58	0,7	1	0,0	2	0,1	87	0,6	10 835	0,8	661	0,1	Teatterikorkeakoulu
8 412	100	6 333	100	1 756	100	14 211	100	1 317 210	100	697 523	100	Yhteensä

** Sisältää sekä budjettivaroin että ulkopuolisin varoin palkatun henkilökunnan.

Lähde: KOTA ja Tilastokeskus

Yliopistojen täydennyskoulutus ja avoin yliopisto-opetus 1998–2006

	1998	2000	2002	2004	2006
Täydennyskoulutus, kursseja	5 209	5 198	4 079	3 515	3 917
- lyhyet (- 5 pv)	2 597	2 690	1 870	1 554	2 057
- erikoistumisopinnot*	1 519	566	328	280	295
- muut kurssit	1 093	1 942	1 881	1 681	1 565
opiskelijoita	133 622	121 221	88 709	87 579	89 046
kurssipäiviä (1 pv = 6 opetustuntia)	66 791	55 484	42 151	37 370	33 165
Avoin yliopisto-opetus, opiskelijoita	77 477	80 002	85 075	82 318	73 972

Lähde: KOTA

Koulutusalat 2006

Koulutusalat	Uudet opiskelijat		Läsnä olevat opiskelijat yhteensä		Alemmat korkeakoulututkinnot		Ylemmät korkeakoulututkinnot		Lisensiaatin tutkinnot	
		%		%		%		%		%
Teologinen	323	1,6	2 639	1,6	58	1,5	210	1,6	5	1,0
Humanistinen	2 804	13,9	24 772	15,4	1 044	27,4	1 784	13,6	73	14,9
Taideteollinen	383	1,9	2 651	1,7	111	2,9	260	2,0	0	0,0
Musiikki	166	0,8	1 401	0,9	52	1,4	178	1,4	3	0,6
Teatteri ja tanssi	71	0,4	458	0,3	20	0,5	44	0,3	0	0,0
Kasvatustieteellinen	1 980	9,8	13 435	8,4	591	15,5	1 630	12,4	30	6,1
Liikuntatieteellinen	119	0,6	772	0,5	7	0,2	102	0,8	3	0,6
Yhteiskuntatieteellinen	2 060	10,2	16 952	10,6	468	12,3	1 261	9,6	67	13,7
Psykologia	167	0,8	1 846	1,2	26	0,7	225	1,7	15	3,1
Terveystieteet	438	2,2	2 910	1,8	59	1,5	342	2,6	7	1,4
Oikeustieteellinen	506	2,5	4 438	2,8	48	1,3	386	2,9	27	5,5
Kauppätieteellinen	2 644	13,1	17 961	11,2	361	9,5	1 773	13,5	22	4,5
Luonnontieteellinen	3 359	16,7	24 121	15,0	499	13,1	1 496	11,4	122	24,9
Maatalous-metsätieteellinen	415	2,1	3 379	2,1	33	0,9	268	2,0	4	0,8
Teknillistieteellinen	3 770	18,7	32 025	20,0	23	0,6	2 537	19,3	110	22,5
Lääketieteellinen	494	2,5	7 470	4,7	0	0,0	415	3,2	1	0,2
Hanmaslääketieteellinen	67	0,3	694	0,4	0	0,0	49	0,4	0	0,0
Eläinlääketieteellinen	39	0,2	546	0,3	0	0,0	52	0,4	0	0,0
Farmasia	301	1,5	1 675	1,0	405	10,6	86	0,7	0	0,0
Kuvataide	44	0,2	237	0,1	9	0,2	30	0,2	0	0,0
Yhteensä	20 150	100	160 382	100	3 814	100	13 128	100	489	100

Lähde: KOTA

Valtion tutkimus- ja kehittämisrahoitus organisaation mukaan 1998–2007, käyvin hinnoin, milj. euroa

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	%
Yliopistot	313,5	323,3	346,4	349,8	377,7	393,3	407,9	416,7	427,5	446,4	26 %
Yliopistolliset sairaalat	60,5	60,5	59,4	56,7	56,7	48,7	48,7	40,7	48,7	48,7	3 %
Suomen Akatemia	142,9	155,5	153,8	187,1	184,9	188,6	214,6	223,5	257,4	275,8	16 %
Tekes	374,9	410,8	390,8	399,4	398,5	412,7	430,0	448,4	478,2	504,3	29 %
Valtion tutkimuslaitokset	204,3	208,0	215,8	219,8	234,4	239,5	250,0	259,4	272,6	282,0	16 %
Muu rahoitus	153,5	117,0	129,7	139,6	136,5	169,9	183,9	208,0	185,6	172,7	10 %
Yhteensä	1 249,6	1 275,1	1 295,9	1 352,4	1 388,7	1 452,7	1 535,1	1 596,7	1 670,0	1 730,0	100 %

Lähde: Tilastokeskus

Suomen Akatemian rahoituspäätökset yliopistoittain 2006*, milj. euroa

Tohtorin tutkinnot		Muut* tutkinnot		Koulutusalat
	%		%	
17	1,2	0	0	Teologinen
107	7,6	0	0	Humanistinen
10	0,7	0	0	Taideteollinen
8	0,6	0	0	Musiikki
2	0,1	0	0	Teatteri ja tanssi
77	5,5	0	0	Kasvatustieteellinen
3	0,2	0	0	Liikuntatieteellinen
95	6,7	0	0	Yhteiskuntatieteellinen
24	1,7	0	0	Psykologia
42	3,0	0	0	Terveystieteet
18	1,3	0	0	Oikeustieteellinen
79	5,6	0	0	Kauppätieteellinen
308	21,9	0	0	Luonnontieteellinen
45	3,2	0	0	Maatalous-metsätieteellinen
302	21,4	0	0	Teknillistieteellinen
228	16,2	522	93,5	Lääketieteellinen
12	0,9	27	4,8	Hanhamaslääkätieteellinen
11	0,8	9	1,6	Eläinlääketieteellinen
20	1,4	0	0	Farmasia
1	0,1	0	0	Kuvataide
1 409	100	558	100	Yhteensä

* Erikoislääkäri, erikoishammaslääkäri, erikoiseläinlääkäri.

Yliopisto	Milj. €	%
Helsingin yliopisto	61,6	31,6
Joensuun yliopisto	6,7	3,4
Jyväskylän yliopisto	15,4	7,9
Kuopion yliopisto	8,4	4,3
Lapin yliopisto	1,4	0,7
Oulun yliopisto	18,3	9,4
Tampereen yliopisto	15,7	8,0
Turun yliopisto	23,1	11,8
Vaasan yliopisto	0,2	0,1
Åbo Akademi	7,3	3,7
Lappeenrannan teknillinen yliopisto	3,1	1,6
Tampereen teknillinen yliopisto	8,6	4,4
Teknillinen korkeakoulu	18,8	9,6
Helsingin kauppakorkeakoulu	3,2	1,6
Svenska handelshögskolan	0,1	0,1
Turun kauppakorkeakoulu	1,9	1,0
Kuvataideakatemia	0,2	0,1
Taideteollinen korkeakoulu	0,3	0,2
Teatterikorkeakoulu	0,2	0,1
Sibelius-Akatemia	0,8	0,4
Yhteensä	195,2	100,0

*Luvuissa ovat mukana myös tutkimusvirkojen aiheuttamat kustannukset laskennallisina arvoina. Lähde: Suomen Akatemia

Yliopistojen henkilökunnan työskentely ulkomailla ja yliopistojen ulkomaiset opettaja- ja tutkijavierailut 1998–2006 (vähintään 1kk:n työskentely)

	Tutkijoita tai opettajia ulkomailla, henk. lkm	Keskimääräinen työskentelyaika, kk/hlö	Ulkomaisia tutkijoita tai opettajia henk. lkm	Keskimääräinen työskentelyaika, kk/hlö
1998	912	4,1	1108	4,6
1999	825	4,3	1177	4,6
2000	741	4,6	1153	4,9
2001	735	4,2	1030	5,2
2002	664	4,1	1076	5,0
2003	578	4,3	1088	4,9
2004	633	4,0	1060	5,2
2005	706	3,8	1064	5,3
2006	621	4,1	1064	5,0

Lähde: KOTA

Opetushenkilökunta 1997–2006*

	Yhteensä	Professorit	Yliassistentit	Assistentit	Lehtorit	Päätoimiset tuntiopettajat	Laskennallinen tuntiopetus
1997	7 706	2 126	686	1 721	1 947	330	896
1998	7 290	2 011	649	1 530	1 891	312	897
1999	7 270	2 048	672	1 489	1 870	298	893
2000	7 387	2 106	689	1 473	1 913	277	929
2001	7 562	2 175	677	1 405	2 027	257	1 021
2002	7 849	2 195	695	1 375	2 210	238	1 136
2003	7 933	2 217	673	1 319	2 362	219	1 143
2004	7 939	2 249	643	1 230	2 488	217	1 112
2005	7 839	2 255	630	1 182	2 606	202	964
2006	7 881	2 268	692	1 135	2 667	199	920

*Vuodesta 1998 lähtien henkilötyövuosien määrä, aikaisempina vuosina virkojen ja toimien lukumäärä.

Lähde: KOTA

Naisten osuus (%) opetushenkilökunnasta 1997–2006

	Professorit	Yliassistentit	Assistentit	Lehtorit	Päätoimiset tuntiopettajat
1997	17,7	30,0	39,2	54,9	66,7
1998	18,4	30,0	42,7	51,0	59,6
1999	17,9	33,3	45,3	53,9	59,7
2000	20,1	36,9	52,3	58,4	81,2
2001	20,4	33,7	47,5	54,1	66,9
2002	21,2	36,8	48,9	54,1	65,5
2003	21,7	36,6	49,7	56,8	78,5
2004	22,1	39,3	55,4	58,6	72,8
2005	22,2	38,4	49,7	51,1	56,9
2006	23,4	36,7	51,6	51,6	59,8

Lähde: KOTA

Muu henkilökunta 1997–2006*

	Yhteensä	Budjettivaroin	Suomen Akademian	Muut rahoituslähteet
1997	17 514	9 040	1 296	7 178
1998	19 043	9 852	1 709	7 482
1999	19 800	10 167	1 896	7 737
2000	19 502	10 031	2 064	7 407
2001	20 377	10 550	2 228	7 599
2002	21 043	10 892	2 344	7 807
2003	21 484	11 284	2 330	7 870
2004	21 954	11 624	2 348	7 982
2005	22 306	11 915	2 297	8 094
2006	22 300	11 994	2 226	8 080

*Vuosina 1997 budjettivaroin tehdyissä henkilötyövuosissa ovat mukana myös tutkijakoulujen vakanssit. Vuodesta 1998 lähtien tutkijakoulujen henkilötyövuodet on jaoteltu rahoituslähteittäin.

Lähde: KOTA

**Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden
pääasiallinen toiminta valmistumisen jälkeen 1994–2004**

Tutkinnon suorittamisvuosi	Ylemmän koulututk. suorittaneet	PÄÄASIAALLINEN TOIMINTA VUODEN KULUTTUA (%)					Työttömät kahden vuoden kuluttua (%)
		Palkansaajat	Yrittäjät	Opiskelijat	Muut	Työttömät	
1994	9 616	61,1	1,6	19,2	3,6	14,6	5,3
1995	9 784	77,6	1,5	7,5	7,2	6,2	4,5
1996	10 227	81,8	1,3	7,7	3,8	5,3	3,5
1997	10 661	83,2	1,7	6,0	4,9	4,2	3,5
1998	11 306	83,3	1,1	5,1	5,1	3,7	3,0
1999	11 834	84,5	1,2	4,2	4,5	3,5	2,8
2000	11 489	84,7	1,2	3,9	3,5	3,3	2,8
2001	11 556	83,5	1,1	5,2	3,2	3,7	3,4
2002	12 038	82,3	1,2	4,9	3,1	4,8	3,6
2003	12 279	82,1	1,3	5,7	3,3	4,5	3,6
2004	12 469	84,2	1,4	4,7	3,4	4,7	...

Lähde: KOTA

**Ylemmän korkeakoulututkinnon ja tutkijakoulutuksen suorittaneiden
työttömyysaste 1993–2005, 20–64 -vuotiaat**

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ylemmät													
korkeakoulututkinnot	5,1	4,9	4,3	5,4	4,5	4,0	3,9	3,6	3,6	3,7	4,3	4,2	4,0
Miehet	4,8	4,4	4,0	4,9	4,0	3,6	3,5	3,2	3,3	3,5	4,1	4,0	3,7
Naiset	5,5	5,4	4,7	6,0	5,0	4,5	4,3	3,9	3,9	3,8	4,4	4,4	4,2
Tutkijakoulutus													
tai vastaava	1,8	1,9	2,0	2,7	3,0	2,5	2,5	2,2	2,2	2,4	2,8	2,9	2,9
Miehet	1,7	1,9	2,0	2,6	2,8	2,3	2,2	2,0	1,9	2,2	2,7	2,7	2,7
Naiset	2,2	2,1	2,1	2,9	3,4	3,0	3,1	2,8	2,7	2,9	3,1	3,1	3,1

Lähde: Tilastokeskus

Yhteystietoja

Helsingin yliopisto

PL 33, 00014 Helsingin yliopisto
puh. (09) 1911 (vaihde), fax (09) 1912 3008
s-posti: hy-kirjaamo@helsinki.fi, <http://www.helsinki.fi/yliopisto/>

Joensuun yliopisto

PL 111, 80101 Joensuu
puh. (013) 251 111 (vaihde), fax (013) 251 2050
s-posti: kirjaamo@joensuu.fi, <http://www.joensuu.fi>

Jyväskylän yliopisto

PL 35, 40014 Jyväskylän yliopisto
puh. (014) 260 1211 (vaihde), fax (014) 260 1021
s-posti: kirjaamo@adm.jyu.fi, <http://www.jyu.fi>

Kuopion yliopisto

PL 1627, 70211 Kuopio
puh. (017) 162 211 (vaihde), fax (017) 162 131
s-posti: kirjaamo@uku.fi, <http://www.uku.fi>

Lapin yliopisto

PL 122, 96101 Rovaniemi
puh. (016) 341 341 (vaihde), fax (016) 341 2207
s-posti: kirjaamo@ulapland.fi, <http://www.ulapland.fi>

Oulun yliopisto

PL 8000, 90014 Oulun yliopisto
puh. (08) 553 1011 (vaihde), fax (08) 553 4112
s-posti: kirjaamo@oulu.fi, <http://www.oulu.fi>

Tampereen yliopisto

33014 Tampereen yliopisto
puh. (03) 355 111 (vaihde), fax (03) 213 4473
s-posti: kirjaamo@uta.fi, <http://www.uta.fi>

Turun yliopisto

20014 Turun yliopisto
puh. (02) 333 51 (vaihde), fax (02) 333 6363
s-posti: kirjaamo@utu.fi, <http://www.utu.fi>

Vaasan yliopisto

PL 700, 65101 Vaasa
puh. (06) 324 8111 (vaihde), fax (06) 324 8187
s-posti: kirjaamo@uvasa.fi, <http://www.uvasa.fi>

Åbo Akademi

Domkyrkotorget 3, 20500 Åbo
puh. (02) 215 31 (vaihde), fax (02) 251 7553,
s-posti: registrator@abo.fi, <http://www.abo.fi>

Lappeenrannan teknillinen yliopisto

PL 20, 53851 Lappeenranta
puh. (05) 621 11 (vaihde), fax (05) 621 2350
s-posti: kirjaamo@lut.fi; <http://www.lut.fi>

Tampereen teknillinen yliopisto

PL 527, 33101 Tampere
puh. (03) 311 511 (vaihde), fax (03) 3115 3015
s-posti: tty.asiointi@tut.fi, <http://www.tut.fi>

Teknillinen korkeakoulu

PL 1000, 02015 TKK
puh. (09) 4511 (vaihde), fax (09) 451 2017
s-posti: kirjaamo@tkk.fi, <http://www.tkk.fi>

Helsingin kauppakorkeakoulu

PL 1210, 00101 Helsinki
puh. (09) 431 31 (vaihde), fax (09) 4313 8707
s-posti: kirjaamo@hse.fi, <http://www.hse.fi>

Svenska handelshögskolan

PB 479, 00101 Helsingfors
puh. (09) 431 331 (vaihde), fax (09) 4313 3333
s-posti: registrator@hanken.fi, <http://www.hanken.fi>

Turun kauppakorkeakoulu

Rehtorinpellonkatu 3, 20500 Turku
puh. (02) 481 481 (vaihde), fax (02) 481 4299
s-posti: kirjaamo@tse.fi, <http://www.tse.fi>

Kuvataideakatemia

Kasarmikatu 36, 00130 Helsinki
puh. (09) 680 3320 (vaihde), fax (09) 6803 3260
s-posti: kanslia@kuva.fi, <http://www.kuva.fi>

Sibelius-Akatemia

PL 86, 00251 Helsinki
puh. 020 75390 (vaihde), fax 020 7539 600
s-posti: kirjaamo@siba.fi, <http://www.siba.fi>

Taideteollinen korkeakoulu

Hämeentie 135 C, 00560 Helsinki
puh. (09) 756 31 (vaihde), fax (09) 7563 0223
s-posti: kirjaamo@uia.fi, <http://www.uia.fi>

Teatterikorkeakoulu

PL 163, 00531 Helsinki
puh. (09) 431 361 (vaihde), fax (09) 4313 6200
s-posti: kirjaamo@teak.fi, <http://www.teak.fi>

Opetusministeriö

PL 29, 00023 Valtioneuvosto
puh. (09) 160 04 tai 578 14 (vaihde), fax (09) 135 9335
s-posti: opmkirjaamo@minedu.fi, <http://www.minedu.fi>

Korkeakoulujen arviointineuvosto

PL 133, 00171 Helsinki
puh. (09) 160 76913, fax (09) 1607 7608
s-posti: finheec@minedu.fi, <http://www.kka.fi>

Taiteen keskustoimikunta

PL 293, 00171 Helsinki
puh. (09) 1607 7921 (vaihde), fax (09) 1607 7069
s-posti: tktinfo@minedu.fi, <http://www.taiteenkeskustoimikunta.fi>

Suomen Akatemia

PL 99, 00501 Helsinki
puh. (09) 774 881, fax (09) 7748 8299
s-posti: kirjaamo@aka.fi, <http://www.aka.fi>

Kansainvälisen henkilövaihdon keskus CIMO

PL 343, 00531 Helsinki, puh. 020 7868 500, fax 020 7868 601
s-posti: cimoinfo@cimo.fi, <http://www.cimo.fi>

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

ISBN: 978-952-485-370-5

ISBN: 978-952-485-371-2 (pdf)

ISSN: 1458-8110